

SAN MARCOS

Jesucristo ikábo yoikin Marcosnin wishaa

**Jato bautizanaí Juanman jain joni
jayamainkoxon jato joi yoia**

(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

1 ¹Neskataxa iká iki, ja Diossen Bake, Jesucristokiriti iká jakon joi yoikaati peokooti.

²Ja *profeta Isafassenra, jawen kirika meran wishanike, neskáakin:

“Enra nokon joi yoiai mia
raanxonai,
janra mia jan kati bai
benxoaxonti iki.

³Jain joni jayamainkoni axa, neskati saf inoxiki:

Ja Ibo jan joti bai
pontexonkanwe”, iki iká.

⁴Jaskáakin yoini keskatishaman pikóxonra, jain joni jayamainkoxon, Diossen joi yoikin Juanman jato neskáa iki: —Moa jakonma shinanbo akonkin jenexon, Diossen joi biax, bautizamee-kanwe, maton ochabo moa Diossen mato shinanxonyamanon —akin.

⁵Jatian Judea mainmeax, itan Jerusalén jemameax jonibo bexon, jaton ochabo Dios keshanketian, Jordán weanmanxon, Juanman jato bautizankatitai.

⁶Ja Juanman chopá sawea iká iki, camello rani aká. Jainoax jan chinexeeta sintóra iká iki, bichi aká. Jatian jawen piti iká iki, chanpo, jainoax jawen xeati iká iki, nii meranoa bona jene.

⁷Jainxon jato joi yoikinribi, neskáa iki: —Epekáora joái, ebebon atipana koshia joni. Ea já namanbires ixonra, chirankokainxon jawen zapato risbita-nibobi en choroaxonti jisáma iki.

Jato bautizanaí Juanman joi yoia.

⁸Enra onpaxenres mato bautizana iki. Ikaxbi epekáo joáitoninra, Diossen Shinanman mato bautizanoxiki —akin.^a

Juanman, Jesús bautizana

(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)

⁹Jatian ja netebaon, Galilea main iká Nazaret jemameax, Jesús Juanhiba kaketian, Juanman Jordán weanmaxon bautizana iki.

¹⁰Jatian ja jenemeax mapékin, nai chopetaitian oinna, Diossen Shinan westíora xotó keska jaki joáx itoshia iki.

¹¹Jatian jaskáketian, naikanmeax yoyo ika iki neskati: “Mia riki nokon noi Bake, mionra ea ikonbiresi raroai”, iki.

Satanássen Jesús tanaa

(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)

¹²Jatian jaskáxon Diossen Shinanman, jain joni jayamainko Jesús ioa iki.

¹³Jain iká iki chosko chonka nete senen, pimis yoinabo xaran, jainoa *Satanássen ochamakaskin Jesús tanaa

^a1.8 Diossen Shinanman bautizameti iki iká riki, jawen Shinan noomeran iti yoi iká.

iki. Jaskáketian ángelbo bexon Jesús akinkana iki.

**Galileankoxon Jesussen
jawen tee peoa**

(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)

¹⁴ Jatian Juan moa cárcel meran akanketian, Jesús Galileanko kaa iki; Diossen jaskati yoia jawen jakon joibo jato yoi.

¹⁵ Jatian jato joi yoikin neskáa iki: “Moara yoini nete senenke. Jatian ja Diossen ikinnaton jati netera, moa ochóma iki, Diossen joi bikanwe. Ninkáxonres ja jakon joi en yoiabo ikonhakanwe”, akin.

**Yapan teetai chosko joni
Jesussen kenaa**

(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

¹⁶ Jatian ja Galilea ian ketani kakini, oinna iká iki; Simón jawen wetsa Andrés betan rikani iibekoni, yapán teetaibo ikax.

¹⁷ Jatian nokobainxon Jesussen jato yoia iki: —Ea chibankanwe, jonibo biti onanbobiribi en mato imanon —akin.

¹⁸ Jaskáatianbi, jaton rikabo jenebaini jabé bokana iki.

¹⁹ Jainoax orichaa kakini, Zebedeon bakebo Jesussen nokoribia iki; ja iká iki Jacobo betan jawen wetsa Juan. Jabo ikana iki, jaton papa betan rika onai iibekoni.

²⁰ Jaboribi Jesussen jato kenaa iki. Kakin jawen joniboyabi, jaton papa Zebedeo botenbi potabaini, Jesús betan bokana iki.

Yoshin naikia joni Jesussen benxooa

(Lc. 4.31-37)

²¹ Boax Capernaúmhai nokókana iki, jatian moa tantiti nete iketian, jain tsinkiti xobo meran jikixon, Jesussen jato esea iki.

²² Jatian jawen koshi shinanyaxon Jesussen jato eseaition ninkatax, jonibo ratékana iki; ja esé onanbaon yoiai keskáma iketian.

²³ Ja jain tsinkiti xobo meran iká iki, westíora joni yoshin naikia; jara neskati saí ika iki:

²⁴ —¿Jawekopiki mia noiba joá Nazarethainoa Jesús? ¿Noa keyoiki mia joá? Enra mia onanke, mia riki Diossen jakon Joni —iki.

²⁵ Jaskataitian Jesussen yoshin notsina iki, neskáakin: —Netéwe, ja joni meranoax moa pikówe —akin.

²⁶ Jaskáatianbi, ja joni, mai tsakama-taan, koshín sion ikaini, já meranoax yoshin pikota iki.

²⁷ Jaskáketian oinnax, jatikaxbi ratékana iki. Jaskatax yokakananbotankana iki, neskati: —¿Jawe keska jonikayarin nato? Bená esébo akai jato yoikin ¿Jawe keska koshi shinanyakayarin nato joni? Jan yoshinbo pikoti yoiara ikanai, jawen joi ninkáxonax, pikóti —ikibo ikana iki.

²⁸ Jatian Jesussen jaskara aká jawékibo, ishtonbires ja Galilea main ninka-kaaketana iki.

Simonman rayós ainbo isinai,

Jesussen benxooa

(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

²⁹ Jatian jaskáa pekáora; Jesús, Jacobo, jainoax Juan, ja tsinkiti xobomeax pikóbaini boax, Simón betan Andréssen xobon bokana iki.

³⁰ Jain iká iki Simonman rayós ainbo yonatax rakata. Jaskara iketianra Jesús keshankana iki.

³¹ Jaskáakana kawanxon, Jesussen ja ainbo metsonxon wenina iki. Jatianbi moa yoná jenexon jato jawékiati axona iki.

Icha isinaibo, Jesussen benxooa

(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

³² Jatian moa bari jikii yantanshoko ikenbi, ja jatíbi isinaibo, itan yoshin naikiaboribi, Jesússiba bekana iki.

³³ Jatianra jatíbi ja jemamea jonibo ja xobo xepotiain tsinkíkana iki.

³⁴ Jatianra Jesussen icha joni meskó isinyabo jato benxooa iki. Jainxon icha yoshinboribi jato meranoa jokonhaa iki. Ikaxbi yoshinbo jawebi jato yoyo imayamaa iki, jabaon já onankana iketian.

Jesussen jato joi yoia*(Lc. 4.42-44)*

³⁵ Jatian nete bei, oxnetaishoko Jesús wenitax, xobomeax pikókaini jabicho kaa iki, tsoabi yamankoxon orani.

³⁶ Jatianra Simón jabé ikábo betanbi, Jesús benai bokana iki.

³⁷ Nokóxon yoikana iki: —Jatíxonbira mia benakanai —akin.

³⁸ Jaskáakanabi jato yoia iki: —Ochóma jema ikainkobo bonon bokanwe, jainribi jato Diossen joi yoi. Jaskarainoabo jato akinoxkayara ea joá iki —akin.

³⁹ Jaskatax Galileanko iká jemabo-tiibi kaa iki. Jatón jain tsinkiti xobo meranxonbo, Diossen joi jato yoiboa iki. Jainxon jonibo meranoa yoshinbo-ribi pikoboa iki.

Lepra isinya joni, Jesussen benxoa*(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)*

⁴⁰ Iitaitian, westíora *lepra isinya joni joáx, Jesús bebon chirankooxon yoia iki: —Mia keenxon, nokon yoramea isin, min ea benxoawe —akin.

⁴¹ Jatian Jesussen noibaxon, jawen mekenman tii axon, yoia iki: —Eara keenai, en mia benxoabanon —akin.

⁴² Jaskáatianbi, moa jawen isin benxoa iki.

⁴³ Jaskáaxon, ja joni raankin, Jesussen neskáakin yoia iki:

⁴⁴ —Kakin, tsoabi yoiboyamatanwe, ja *sacerdotebicho oinmatanwe. Jainoax mia Dios bebon jakon iti kopí, Moiséssen jaskáati yoini keskáakin, Dios jawéki menitanwe, mia *sacerdotebaon oinkanon —akin.^b

⁴⁵ Ikaxbi ja jonin kakin, jatíbi jaskara ikábo jato keshanboa iki. Jatian moa jato keshanketian, Jesús jawerato jemanbi kati atipanyamaa iki. Jaskatax tsoabi yamanko, Jesús iká iki; ikaxbi, jatíbiainoax já oinni bekana iki.

Kishi jirioma joni, Jesussen benxoa*(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)*

2¹ Jaweti nete pekáora, Jesús Capernaúmhai karibaa iki. Jatian ja xobonko ninkatax,

² jain icha jonibo tsinkita iká iki, ja xobo xepotiaimbobi moa senenma. Jatian jainoara, jan jato Diossen joi yoia iki.

³ Iitainbi, chosko jonin kishi jirioma joni bekana iki.

⁴ Ikaxbi icha joni iketian, jikimati atipanyamaxon, ja Jesús iká ponté xobo pebixon, jawen rakátinin axon, ja isinai naman apakekana iki.

⁵ Jatian jan bea jonibaon kikinhakín, ikonhakana onanxon, Jesussen ja isinai yoia iki: —Baké, min ochabora en moa mia shinanxonyamai —akin.

⁶ Jesussen jaskáakin ja kishi jirioma yoia ninkatax, jain yakákana jawetii esé onan jonibaon, neskáakin shinankana iki:

⁷ —¿Jawekopiki nato joni yoitimaresi jaskati yoyo ikai? Jakonmaibiresi ikai, Dioski yoyo iki. Diossenresa atipanke ja ochabo moa jato shinanxonyamakin —ikibo.

⁸ Ikaxbi jatón shinan onanxon, Jesussen jato yokata iki: —¿Jawekopiki maton jaskáakin shinannai?

⁹ ¿Jaweraki yoitikayaki atibiresi iki? ¿Min ochabora en moa mia shinanxon-yamai ati? Iamax ¿Min rakáti yatanbaini katanwe akin ati?

¹⁰ Jaskara ikenra, rama en mato onanmai; ja jonin Bakera nato main, jatón ocha akábo jato shinanxonyamanoxon yoiti koshiya iki ixon —akin. Jatian jaská-taan, ja kishi jirioma joni yoia iki:

¹¹ —Miara en akai: Weníxon, min rakáti yatanbaini moa min xobonko katanwe —akin.

¹² Jatianbi ja joni wenitax, jawen rakáti bibaini, jatón jishnonbi moa jainoax kaa iki. Jaskara oinnax, jati-kaxbi ratetax, Dios rabii ikana iki,

^b 1.44 Oinkanwe ja Lv. 14.1-32.

neskati: —Nonra jawetianbi jaskara jawéki oinyosma iki —ikibo.

Jesussen Leví kenaa

(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)

¹³ Jaskatax Jesús ian kexa karibaa iki. Jain iketian, jaki joni icha tsinkíkanke-tian jato esea iki.

¹⁴ Jainoax moa kaai winókin, Alfeon bake Leví, jainxon ja romamea apo kopí yokáxonkanai xobonko, jato kopí yokati yakáketian meraxon, Jesussen yoia iki: —Ebé kawé —akin. Jaskáa wenixon Levikan chibana iki.

¹⁵ Kakinbi Levikan, Jesús jaonmea onanaiboyabi jawen xobon pikinnoxon jato ioa iki. Jatian jain jato betanribi icha joni bokana iki; apo jato kopí yokáxonai jonibo itan wetsa ochaya joniboribi ikana iki, ja Jesús jaonmea onanaiboyabi pii ikanainko jato betan yakákana. Jatian jato chibani bokanabo ikana iki kikinbires icha.

¹⁶ Jesussen jaskarabo betan piat-tian oinxon, ja esé onan *fariseobaon Jesussenmea onannaibo yokákana iki: —¿Jaweatiki maton Maestron, ja apo kopí yokáxonaibo itan ja ochaya jonibo betan jawéki? —akin.

¹⁷ Jato jaskáai ninkáxon Jesussen yoia iki: —Isionmabaonra jato benxoakai joni benayamai. Ja isinyabaonresa akai, jato benxoakai joni benakin jan raonnon ixon. Eara jakon jonibo akinni joáma iki, eara joá iki ochaya jonibo jato akinni —akin.

Ayunantikiriakin Jesús yokákana

(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

¹⁸ Jatian westíora nete ikana iki, ja jato *bautizanaí Juanmamea onannaibo betan *fariseobomea onannaibo *ayunani. Jatianra jatíribi jonibo Jesúsiba bexon yokákana iki: —Ja jato Bautizanaí Juanmamea onannaibo betan ja fariseobaomea onanaibaonra akai ayunankin, ¿Jawekopiki ja mionmea onanaibaon ayunanyamai? —akin.

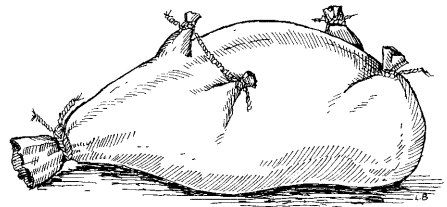
¹⁹ Jatian Jesussen jato neskáa iki: —Wanoai joni jato betanbi ikenki ¿Ja

kenaa jonibaon jawékiayamai iki? Ja wanoai joni jato betanbipari ikenra, ayunankanti yamake.

²⁰ Ikaxbi ja wanoai joni bokanti netera nokónoxiki, jatianparira ayunanoxi-kanai.

²¹ Tsonbira chopa payo bená chopan onayosma iki. Akábira jan onaa topo otsiax anii noshitai.

²² Jainxonribi tsonbi bená aká vino, payo bichi chomon nachíosma iki. Akábira moa vino paexon ja chomo toá imati iki. Jaskatax moa chomo ramíketian ja vinoribi moa yoyokooti iki. Jaskánaketianra ja bená aká vino, bichi chomo benakanribi nachíti iki —akin jato aká iki.

Bichi chomon vino bochoaa.

Tantiti netenbi trigo tsekakana

(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

²³ Jatian jato jaskáa pekáo, tantiti netenbi trigo wai naponbi Jesús winota iki, winókinbi jaonmea onanaibaon trigo bimi tsekakana iki.

²⁴ Jaskáakanaitian fariseobaon yokata iki: —Oinwe ¿Jaweatiki tantiti neten jaskátima ikenbi, ja mionmea onanaibaon trigo bimi tsekakanai? —akin.

²⁵ Jatian Jesussen jato neskáa iki: —¿Matonkayaki ja Davidkan, já chibanai joniboyaxonbi, maxkáxon, jawékiakaskin aní, Diossen joi meran yoyo ayosma iki?

²⁶ Ja *sacerdotebaon koshi Abiatar, Diossen xobonko inontianra, ja xobon David jikixon, *sacerdotebaonbicho piti ikenbi, ja pan piaa iki. Jaskáxon jabé nia joniboribi jato menia iki —akin.

²⁷ Jainxon Jesussen jato yoiribia iki: —Ja tantiti netera, jan joni iboaxon yonoti Diossen akáma iki, ja netera aká iki, joni tantitibiribi.

²⁸ Ramara, en mato onanmai; ja jonin Bake riki, jawerin ja tantiti neten ati ixon mato jan yoiti koshia —akin.

**Meken jirioma joni,
Jesussen benxoaa**

(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

3¹ Jatian wetsa nete, jain tsinkíti xobo meran, Jesús jikiribia iki. Jain iká iki, westíora meken jirioma joni.

² Jain ikana iki jawetii joniboribi, ja tantiti netenbimein akai, Jesussen ja meken jirioma joni benxoakin ixon oinni. Aketian ja yoixontaan, jakonmaati shinanyanix.

³ Jaskákanaitian, ja meken jirioma joni, Jesussen yoia iki: —Wenitax, jato bebon chankawe —akin.

⁴ Jaskáxon Jesussen jato yokata iki: —Tantiti netenki, jawe jawéki ati yoiai ¿Jakon jawéki ati o jakonma jawéki ati? ¿Jato mawámaresti o jato mawámatima? —akin. Jato jaskáabi netéreskana iki.

⁵ Jatian já kateaketanabo sináyaxon jato Jesussen oinna iki, jatianra ikonhakashamakanaitian onístaanan ja joni yoia iki: —Min meken sananwe —akin. Jaskáa jawen meken sanana iki, jatianbi joni benxoaa iki.

⁶ Ikaxbi jaskara oinnax, moa *fari-seobo pikóbaini boax, ja Herodes rabékinnaibo betan tsinkíxon, Jesús reteti shinan akana iki.

Icha jonibo ian kexa ikana

(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

⁷ Jatianra jaonmea onannaiboyabi, Jesús ian kexa kaa iki. Jain ikanaitian, ichaxon Galilea jonibaon chibankana iki.

⁸ Jatian Jesussen ratéti jawékibo akai ninkatax, oinni bekana iki. Ja bekanabo iká iki, Judeainoabo, Jerusalénhainoa jonibo, jainoax Jordán bekeiba iká Idumeainoabo. Jatíribibo ikana iki, Tironkoniabo, itan Sidónhainoabo.

⁹ Jaskati icha joni, jaki bekanketianra, jaonmea onannaibo Jesussen yoia iki; bitaxkanaketian jan nanéti boti bexonkanti.

¹⁰ Moa icha joni jato benxoaa iká iki. Jakopi ja isinaibo beax, Jesús tii akasi, jaki tsamákana iki.

¹¹ Jatian ja joni meran iká yoshinboribi, Jesús bebon chirankotax saí ikana iki, neskati: —¡Mia riki ja Diossen Bake! —iki.

¹² Ikaxbi jonibo bebomeax já yoi jaskáyamakanon ixon, Jesussen notsínxon jato netémaa iki.

**Jesussen chonka rabé
raana itibo katota**

(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

¹³ Jaskata pekáo, Jesús mananman kaa iki. Jainxonra, jawen keenshamanbores, Jesussen jato kenaa iki. Jatian moa beax, tsinkíkanketianra,

¹⁴ chonka rabé joni jato xaranmea katota iki, jabé nikanti, itan jato joi yoiti raanoxon. Jatian jabora jato janea iki: “Raanabo”, akin.

¹⁵ Jainxonra, jawen koshi shinan jato menipakea iki, jan yoshinbo pikokanon ixon.

¹⁶ Ja chonka rabé katóxon biá jonibo ikana iki; Simón, ja Pedro akin janea.

¹⁷ Jainoax iká iki, Zebedeon bake rabé, Jacobo betan jawen wetsa Juan; jabora janea iki, Boanerges akin, ja iki, (“tirin ikaitonin bakebo”) iki iká.

¹⁸ Jainoaxibi ikana iki: Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Alfeon bake Santiago, Tadeo, Simón ja Zelote.^c

¹⁹ Jainoax, Judas Iscariote, ja jakonhai keská iikinbi jan Jesús jakonmaani.

^c 3.18 Ja Zelote iki iká riki: Jan ikonhatonin paranan reteananai.

**Jesús, yoshinbaon
koshia shinankana**

(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23; 12.10)

²⁰ Jaskáa pekáo, westíora xobon Jesús jikia iki. Jain iikanaitian, icha joni jakiribi jatoki tsinkíkana iki. Jatian Jesussen, jaonmea onanaiboyaxonbi jawékiatibobi atipanyamakana iki.

²¹ Jatian Jesús jaskatai ninkatax, jawen rarebobo já bii beax ikana iki, naton shinanra moa jakonmaake, iki.

²² Jatian esé onan joniboribi, Jerusalénhainoax beax, já yoiribi ikana iki: —Nato joninra, yoshinbaon koshi Beelzebúkan atipana koshi meniatonin akai, ja jonibo meranoa yoshinbo jokonhakin —ikibo yoyo iki.

²³ Jaskákanaitian, jonibo kenaxon yoia iki: —¿Jawekeskaxonmein atipanke, *Satanásen, jabé yoshin pikokin?

²⁴ Westíora jemankoniax, rawikanan-taan, jatonbiribi tsamáshoko akáxa, moa jainbicho ikanti atipanyamakanke.

²⁵ Jainoax, westíora xobonko, ja rarebobocho jakanabo, jatonbinix, ramiananaxa, moa jainbicho ikanti atipanyamake.

²⁶ Satanás iki jaskáribi, jabé ikábo betanbi ramiananaxa, moa janbiribi ikax, jaton koshia itima iki.

²⁷ Tsonbira koshi jonin xobon jikixon, ja joni nexayonamatianbi, jawen jawékibo yometsoati atipanyamake. Nexayonxonparira, jawen jawékibo boonankanti iki.

²⁸ Ikonshamanra, en mato yoiái, Diossenra jatíbi jonibo jaton ocha akábo, itan jakonmai yoyo ikanabo, moa jato shinanxontima iki.

²⁹ Ikaxbi jaweratoboki ja Diossen Shinanki jakonmaibires yoyo ikax ochai, jabora jawetianbi jato Diossen shinanxonkin jenetima iki. Jabora jatíbitian ja ochayabi ikanti iki —akin jato aká iki.

³⁰ Jaskáakinra Jesussen jato yoia iki já yoií, yoshin naikia riki nato iki ikanaitian.

Jesussen rarebobo

(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)

³¹ Jatian jato jaskáai itaitian, Jesussen tita betan jawen wetsabo bekana iki. Bexon jemanxonbi, Jesús kenamakana iki.

³² Jatian já kateax tsamatabaon, Jesús neskákin yoikana iki: —Min tita betan min wetsabora, mia oinkasi beax, jeman ikanai —akin.

³³ Jaskáakana jato neskáa iki: —¿Tsoaborin nokon tita betan nokon wetsabo? —akin.

³⁴ Jatian ja katei tsamákana jonibo oinyaketanxon, jato yoia iki: —Natobokaya riki nokon tita, itan nokon wetsabo.

³⁵ Jaweratobaonki Dios keenai keskáres akai, jaboriki nokon wetsa, nokon poi, itan nokon tita —akin jato aká iki.

Banai joniki yoinmeeta esé

(Mt. 13.1-9; Lc. 8.4-8)

4 ¹ Jatian Jesús jakiribi ian kexá kaxon, jato esekin peoa iki. Ja icha joni tsinkíkanketian, boten nanetax napoori kaax Jesús jain nayakaa iki. Jatian jonibobiribi ian kexabi tsamákana iki.

² Jaskáaxon icha meskó jawékiki yoinyanan jato esekin, neskáa iki:

³ —Ninkákanwe neskara en mato yoiái: Westíora jonira wainko kaa iki, bimi bero banakin masáa aaboi.

Bero banai joni.

⁴Ja masá akara, jatíribi berobo bai napo maana iki. Jain maanabora, isá-baon bexon piá iki.

⁵Jainoax jatíribi berobo makan xarán maana iki. Jaskarain maannax, mai kextóma iketian, ja berobo ishton xoxoa iki,

⁶ikaxbi bari pikotax xanaketian, ja xoxoa berobo, mai kextóma iken, ishtonbires siwata iki, taponma ikax.

⁷Jatian jatíribi berobo moxa xaran maana iki. Jatianra moxabo ishtonbires anixon retea, moa bimiamaa iki.

⁸Jatian jatíribi berobo maana iki, mai jakon ikain. Jaskarain maannabora, xoxoax, jakonshamani bimia iki: wetso nia bimia iki, kimisha chonkabo; wetso sokota chonka, wetso iká iki, pacha —akin.

⁹Jaskáxon, Jesussen jato yoia iki: —Ninkataibo ixon, ninkákanwe —akin.

Jawékikibo yoinhanan jato esea

(Mt. 13.10-17; Lc. 8.9-10)

¹⁰Jatian moa jonibo bokana pekáo, Jesús bicho banéketian, já ochóma iwana bo betan jawen chonka rabé jaonmea onanaibaon bexon, Jesús yokákinkana iki; jawe yoikinki jan jato jawékiki yoinyanan, esewana ixon.

¹¹Jaskákana jato yoia iki: —Diossenra jawen ikinnaton jati joné nete, pontéres mato onanmaa iki. Ikaxbi ea ikonhaya maibora jawékiki yoinyanan en jato onanmai,

¹²oinnaxbi, oinnama keskábores ikanon ixon, itan en yoia joi ninkataxbi ninkatama keskábores ikanon ixon-ribi. Jaskáaxon jaton jakonma akábo akonkin jeneyamakanaitian, Diossen jato ja shinanxonresnon ixon —akin.

Ja bero banaaki yoinmeeta esé onantiakin Jesussen yoia

(Mt. 13.18-23; Lc. 8.11-15)

¹³Jainxon jato yoia iki: —¿Ja jawékiki en jato yoinwana eséki maton onanyamaa? ¿Jawekesaxonki ja wetso jawékibo maton onanti iki?

¹⁴Ja bero banai joni keská riki, ja Diossen joi yoia joni.

¹⁵Jatíribi jonibo riki, ja bai napo bero maana iní keskabo. Jaskara jonibaonra akai, Diossen joi yoikanaibo ninkáshamankin, ikaxbi *Satanássen joxon akai jan ninkata joibo shinanbenomakin.

¹⁶Jatíribi jonibo jake, ja makan xaran bero maana iní keskabo. Jaskarabaonra akai joi ninkaxon keenshamanxon ikonhakin,

¹⁷ikaxbi ichama taponya keskábo ikaxa, koshi shinanhomabo ikanai. Jaskara kopíra, tanakin masá tenemakanabo ishtonbires joi ikonhakin jenekanai.

¹⁸Jatíribi jonibo riki, moxa napon bero maana iní keskabo. Jaskarabaonra joi yoikanaibo ninkatai,

¹⁹ikaxbi nato netemea jawékibores shinankin itan koríki bitiakines shinanni jatonbinix parameeakanai. Jainoaxibi wetso meskó jawéki ati shinanbaonribi, ja joi ikonhabo moa jato shinanbenomai. Jaskataxa bimiamai keskábo banékanai.

²⁰Ikaxbi jarake jonibo, ja mai jakonshaman ikain bero maanna iní keskabo. Jaskara jonibaonra joi ninkáxon ikonhakanai. Jabo riki bero maana xoxoax jakonshamani bimia iní keskabo. Jaskara ikax; westfora nia bimia iki kimisha chonka, wetso nia sokota chonka; jainoax wetso nia pacha bimia —akin jato aká iki.

Lamparinki yoinmeeta esé

(Lc. 8.16-18)

²¹Jainxon Jesussen jato yoiribia iki: —Tsonbira lamparin keteaxon jawékinin mapoyamai iki, itan oxati namanribi yasányamai iki. Jaskáyamakinra bochiki peyasankanai; jawen joekan tenaa jishtishaman inon ixon.

²²Jaskáribira jawéki akanabo jonéma iki; onanyamarakanke ixon shinantima. Ja joné akana jawékibora jato jishtiaxonoxiki.

²³Jaskara iken, ninkataibo ixon, ninkákanwe —akin.

²⁴ Jainxon jato yoiribia iki: —Ninkanwe en mato yoiai: jawekeskakinkimaton wetsabo akai, jaskáakinribira mato Diossen ati iki, bebonbirespariribi.

²⁵ Jatian joi ninkáxon jan yoiai keská akaibora, bebonbires Diossen jato onanmati iki. Ikaxbi jaweratobaonki joi ninkáxonbi ikonhaayamai jabora jaton jayata onan shinanbi moa Diossen bichinti iki —akin jato aká iki.

Bimi bero xoxoaki yoinmeeta esé

²⁶ Jainxon Jesussen jato yoiribia iki: —Ja Diossen ikinnaton jati nete riki, jonin bero banaa ikai keská.

²⁷ Ja banakin senenhax ikai; yaméketian joni oxai. Jatian nete xabáketian ikai joni besoi. Jatian ja jonin onanyamake jawekeskataxki yamé itan neten ja bero banaa xoxoax aniai ixon.

²⁸ Ja mainbira ja banaa berobo neskámai; rekenpari xoxoax jawen jiwi aniax bimiai. Japekáora texkan bocho, ja bimi bero ikai.

²⁹ Jatian ja bimibo moa tsekatireshketianra, jawen ibon ja bimibo moa tsekai —akin jato aká iki.

Mostaza beroki yoinmeeta esé

(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

³⁰ Jainxon jato yoiribia iki: —¿Ja Diossen ikinnaton jati netemein jawe jawékiki non yointi iki?

³¹ Jara, ja mostaza beroshoko banakana ikai keská iki. Ja mostaza bero riki, ja banakanai wetsa berobo winoa kikin beshéshoko.

³² Jaskara beshéshoko ikaxbira ikai, banaa xoxoax, jatíbi ja waikonkia wetsa banábo bebonbires ani baneti, jatian ani mebiabo iketianra isábaon jain naakanti atipanke —akin.

Jawékiki yoinhanan jato esea

(Mt. 13.34-35)

³³ Jaskáaxonra icha jawékiboki yoinhanan, Jesussen jato Diossen joi yoikatitai, jabaon onanti senenresbo.

³⁴ Janra jawékiboki yoinhananres jato joi yoikatitai. Ikaxbi jaonmea onanai-bora jatíbi jawékibo onantishamanhakin jato yoikatitai.

Niweaba Jesussen nesemaa

(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

³⁵ Jatian moa yametaitian Jesussen jaonmea onannaibo jato yoia iki: —Okeian keiba shitánon bokañwe —akin.

³⁶ Jaskáatanan jaonmea onannaibo já iká boten nanémaax, jain ikana icha joni potabaini moa bokana iki. Jatian jato chibani, jatíribibo wetsa botenbo bokana iki.

³⁷ Ja bokanainbi niweaba koshi jatoki paketax, ani bechona iki. Jaskáaxonra jaton bote, bechonman jato jene bochoanaana iki.

³⁸ Jaskatainbi Jesúsbiribi ja boten chirakax tepikaini oxaashaman iká iki. Ikaxbi jishtenhaxon Jesús yoikana iki: —Maestró ¿Noa bechonman reoainbiki mia jawe iamai? —akin.

³⁹ Jaskáakana wenixon, niwe betan aniparo notsinkin neskáa iki: —Jenéwe, moa niweyamawe —akin. Jaskáa ja niwe betan bechon jenetax, moa ian jakonshaman baneta iki.

⁴⁰ Jatian jaskáatanan jaonmea onannaibo jato yoia iki: —¿Jawekopikayaki mato iorai rateta? ¿Matokayaki, Dioski kikinni koshiamaparibo iki? —akin.

⁴¹ Jato jaskáabi kikinbiresi ratékanabo ikax, jatobires yokakanani neskákana iki: —¿Jawekeska joni ikenmein akai, niwe betan bechonbaonbi jawen joi ninkáxonkin? —ikibo.

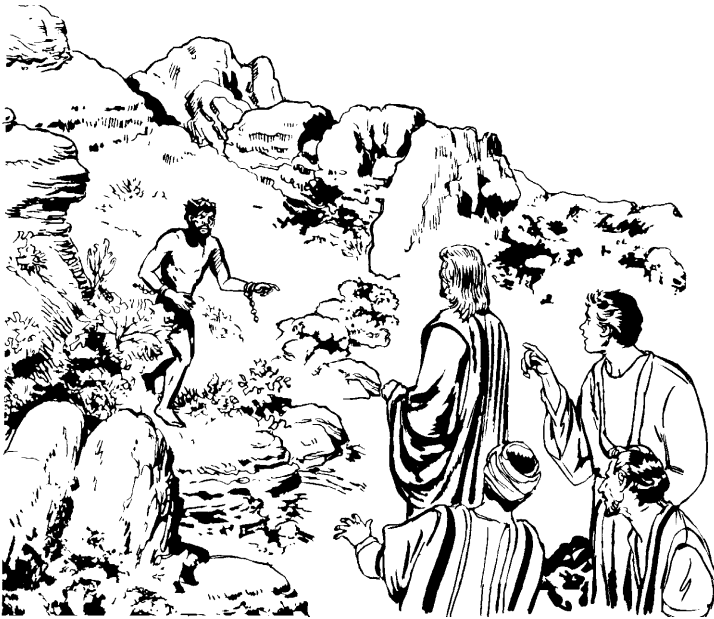
Gadarainoa joni yoshin naikia

(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

5¹ Jatian moa shitábaini boax, Gadara main nokókana iki.

² Jain nokotax moa Jesús mapetaitianribi, pantionhainoax yoshin naikia joni jaki joá iki.

³ Ja joni iká iki pantionhainbiribi jaa; tsonbi jakonshamanxon tantimatibi

Joni yoshin naikia.

atipanyamaa itan cadenaninbobi nexati atipanyamakana.

⁴Moa ichaakinbo cadenaninbo tanéxon menéxkanabi, cadenabo ras aresai iká iki. Jakopíra tsonbi tantimati atipanyamaa iki.

⁵Netenyabi, yamébo pantionhain itan mananman kaaxbo ja joni saí iikawankatitai iká iki. Jainoax janbixbi makanman tsakakaatibo.

⁶Jatian ochóxonbi Jesús merataanan jaki ishtoi joáx chirankootanan,

⁷saí iki neskata iki: —Mia riki Jesús, ja ani Diossen Bake ¿Minki ea jaweakai? Enra mia Diossen ninkánonbi yoiai; ea masábires tenemayamawe —iki.

⁸Jaskáakinra yoia iki, ja nato jonimeranoax pikówe yoshimá, akin Jesusen aká.

⁹Jaskáketian Jesusen yokata iki: —¿Jawe janerin mia? —akin. Jatian jan yoia iki: —Nokon jane riki legión, emeran icha ikanai kopí —akin.

¹⁰Jatian ja yoshinbaon Jesús yokákin teakana iki: —Nenoa noa wetza main raanyamawe —akin.

¹¹Jatian ja ochóma manan ipake-tiainko icha kochi pii tsamata iketian,

¹²yoshinbaon Jesús yoia iki: —Ja kochi tsamatainko noa raanwe, noa jain weinon —akin.

¹³Jaskáakana Jesusen ja yoshinbo jain boax weiti jato yoia iki. Jaskatira ja joni meranoax jokonbaini boax ja kochibo meran weikana iki. Jainra ibiraa iki, rabé waranka kochibobira. Jatianra ja kochibo ishto boax, jene tsakax keyókana iki.

¹⁴Jatian jaskatabo oinnax, ja kochi koiranaibo jabati ishtokana iki, bokin ja jeman nokóxon itan wain teetaiboiba nokóxonbo, ja winota jawékibo jato keshanbokana iki. Jatian jonibo bokana iki, jaskara jawéki winotabo oinni.

¹⁵Jatian bexon oinkana iká iki, ja yoshin naikia ikax ramionpachoi joni, moa jaskarama; jakonshaman moa chopá saweyonax yakata itan jawen shinanribi moa jakon. Já oinnax jonibo ratékana iki.

¹⁶Jatian ja jaskata oinni beabo, jatón-bishaman oinnabaon jato yoia iki;

jaskatax ja yoshin naikia ipachoi joni benxoabo itan jaskatax kochibo keyotaribi.

¹⁷Jaskáaketian moa jainoax katanon ixon Jesús yoikana iki.

¹⁸Jaskáakana moa kaai boten nanetaitanribi, ja yoshin naikia ipachoi joni joá iki, jabetan kakaskin Jesús yokati.

¹⁹Jaskáabi ja joni iwekashamakin, Jesussen yoia iki: —Min xobonko katanwe, min kaiboboiba. Jain kaxon ja Diossen mia noibaxon benxoabo jato yoitanwe —akin.

²⁰Jaskáakin yoia kaxon, *Decápolissain iká jemabaon jato yoiboa iki; jaskáxon Jesussen já akinna jawékibo. Jaskara ninkatax jatikaxbi jonibo ratékana iki.

**Bake ainbo mawata betan
jimi boanai ainbo**

(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

²¹Jatian moa jakiribi Jesús ian keiba shitáketian, icha jonibo tsinkíkana iki. Jatianra já ian kexabi baneta iki.

²²Jain iketian, jain tsinkíti xobomea westíora joni koshi joá iki; jawen jane iká iki Jairo. Jara joáx Jesús namanbi chirankooxon,

²³akonbireskin yokákin neskáa iki: —Nokon bake xontakora moa mawatibishoko iki. Eapari kaxon mamepaxson benxoaxoni kawé, jatianra moa já mawátima iki —akin.

²⁴Jaskáakin yoia Jesús jabébi kaaitian, icha joni ja chibani boaibaon Jesús bitáxeskana iki.

²⁵Ja joni icha xaran iká iki, westíora ainbo isinai; moa chonka rabé baritia jimi boanai.

²⁶Jara kikinbiresi onitsapita iká iki jato raonai jonibo raonmai, jatíbi jawen jayata jawékibo yankabires keyoyona, jatian benxotitianbi, jawen isin moa wekókaresa iki.

²⁷Jaskara iikinbi, Jesús yoikanaitian ninkatax ja ainbo, joni icha xaranbi, Jesús pekáobi jikikainxon jan perakoota chopata tii akanaana iki.

²⁸Moabi jan shinanna iká iki, ja Jesussen perakooti chopatanibires tii akáxa ea benxoti iki ixon.

²⁹Jatian jawen tari tii akatianbi, moa jimi boani jeneta iki. Jatianra ja ainbonin onanna iki, jawen isin moa benxoa.

³⁰Jatian Jesussen jawen atipana koshi ja meranoax pikota onantaanan, jonibo xarameax pekáori bechiakekainxon jato oinna iki. Jaskáaxon jato yokata iki: —¿Tsonki nokon tari ea tii akanaana? —akin.

³¹Jatian jaonmea onanaibaon yoia iki: —Joni icha miki tsamáxon bitaxa onanxbiki mia ikai ¿Tsonki nokon tari ea tii akanaana iki? —akin.

³²Jaskáakanabi jan tii aka onankaskin Jesussen oken benabekona iki.

³³Jatian ja ainbo, eara moa benxoke ixon onanax joáx, raketi saki iananbi, Jesús naman chirankootoshixon, jatíbi ja ikon jawékibo keshana iki.

³⁴Jaskáaketian Jesussen yoia iki: —Ea ikonhaxa mia benxoke, baké; jakonres katanwe, moara mia isinhoma iki —akin.

³⁵Jatian Jesús yoyo iki jenetamapari ikenbi, Jairon xobonkonixax, jawen jonibo bekana iki. Bexon ja bake ainbaon papa yoikana iki: —Min bakera moa mawáke. Ja Maestro min xobon iokaskin moa teayamawe —akin.

³⁶Ikaxbi jaskáakanaitian ninkáxonbi, neskáakinbiribi Jesussen, Jairo yoia iki: —Rakéyamawe, eares ikonhawe —akin.

³⁷Jainxon Pedro, Jacobo, jainoax Jacobonin wetsa Juan, jaboires jabé kati yoia iki.

³⁸Jatian moa Jairon xobon nokóxon oinna iká iki, jonibo winii, saa iki itan moa tsokaskana.

³⁹Jatian jikikainxon Jesussen jato yoia iki: —¿Jaweakiki mato winii saa ikanai? Nato bakera mawatama iki. Oxaaresiki —akin.

⁴⁰Jato jaskákin yoia, Jesús ikonhaayamai shiroi saa ikana iki. Ikaxbi

jan jatíbi jain ikábo jato jokonha iki, jaskatax jawen papa betan jawen tita itan jabé kaabo betanres, ja bake ikainko jikikana iki.

⁴¹Jatian, Jesussen ja bake ainbo metsontaanen yoia iki: —¡Talita Cumi! —akin. Ja iki, “miara en akai baké, jikiwe”, iki iká.

⁴²Jaskáatianbi, ja xontako moa wenita iki. Ja bake iká iki, chonka rabé bari-tiaya. Jatianra jonibo kikinbiresi ratékana iki.

⁴³Ikaxbi Jesussen jato yoia iki, tsoabi jaskara jawéki winotabo keshantima. Japekáora jato yoia iki, ja bake pima-kanti.

Nazaret jeman Jesús iká

(Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

6¹Jatian jainoax moa jakiribi, jawen mainbiribi Jesús kaaitian, jaonmea onannaibo jabé bokana iki.

²Jain nokóxon, tantiti neten, ja jain tsinkíti xobo meranxon, Jesussen jato esekin peoa iki. Jatian ja icha joni, jaskáakin jato yoiai ninkataan, ratetax, neskákana iki: —¿Jaweranoa jaskara jawékibo onanarin? ¿Jaweranoa onan shinan biaxki nato joni jaskatai? Itan ¿Jawekesaxonki ja ratéti jawéki-boribi akai?

³¿Nato joniki carpinteroma iki, Marían bake? Já iki, Jacobonin wetsa, Josekan wetsa, Judassen wetsa, jainoax Simonman wetsa. Jawen poiboribi iki neno noobetan —ikibo ikana iki. Jaskáaxon moa jaki jakonmaakin shinankana iki.

⁴Ikaxbi, Jesussen jato yoia iki: —Westíora *profetara, jatíbiainxon jakonhakin oinkanai. Ikaxbi jawen mainkoxonra, jawen rarebobaonbi, itan jawen xobon ikábaonbi, jaskáyamakanai —akin.

⁵Jaskara kopíra, jainxon westíora ratéti jawékibi jan ati atipanyamaa iki. Jaskara ikenbi, jawetii isinares jaton yora meenan, jato benxoa iki.

⁶Jatian jainoa jonibaon, já ikon-haayamakanai oinnax, Jesús rateta iki. Jaskatax wetsa jemabaonres, jato Diossen joi onanmaboi kaa iki.

Jawen chonka rabé jaonmea onannaibo Jesussen raana

(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

⁷Iikin chonka rabé jaonmea onannaibo, Jesussen tsinkia iki. Jaskáxon rabé rabébo, joi yoiti raankin; jonibo meranoa yoshinbo pikoti, yoiti koshi jato menia iki.

⁸Jatian raankinra, nato jawékibo botima jato yoia iki: Jatón jawékiati, jatón bolsa, jatón koríkibi. Jatón bastón-bores boti jato yoia iki.

⁹Jainxon, zapatores saweti jato yoia iki. Ikaxbi ja saweti wetsa chopares botima.

¹⁰Jaskáaxon, Jesussen jato yoia iki, jawerato xobonkoxonki mato bikanai, jainra mato banéti iki, jainoax mato wetsanko kaai kaman.

¹¹Jatian jaweranoxonki mato bika-shamakanai, itan maton yoiai joibo ninkákashamakanai, jainoaxa moa mato pikóti iki. Ja moa kaaira, mato mai poto tawasakainti iki, ja mato bika-shamakana onanti iti kopí.

¹²Jato jaskáakin yoia bokin, ja chonka rabé jaonmea onanaibaon, akonkin jatón jakonma shinanbo jeneti joi jato yoibokana iki.

¹³Jainxonribi, jonibo meran yoshin weitabo jokonhabokana iki. Icha isinai-boribi, xenin sikaanan jato benxoakana iki.

Jato bautizanai Juan retekana

(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

¹⁴Jatian Jesús ikábo yoikanaitianra, apo Herodesnin ninkata iki, jara jatíbiain ninkakaata iki. Jatíribibo ikana neskati: “Jato *bautizanai Juanra jirike, jakopira atipana koshi shinanya ixon, ratéti jawékibo akai”, ikibo.

¹⁵Wetsabobiribi ikana iki: “Natora *profeta Elías iki”, ikibo. Jatian wetsabo

ikana iki: “Moatian *profetabo iní keskaribi riki”, ikibo.

¹⁶ Jatian jaskara jawékibo ninkatax, Herodesn iká iki: —Jara Juan iki, en jato textemayantana, jara moa jakiribi jirike —iki.

¹⁷ Ja Herodías kopíra iká iki Herodesnin Juan jato yatamaxon itan cadenanin nexamayonxon cárcel meran jato amaa. Ja Herodesninra jawen wetsa Felipen awin Herodías awinhaka iká iki.

¹⁸ Jatian Juanman Herodes yoia iká iki: —Min wetsan awinbi, awinhatira esekan yoiamai —akin.

¹⁹ Jaskáakin yoia kopí Herodías, Juanki kikinni sináxon, retekasa iki; ikaxbi ati atipanyamaa iki,

²⁰ ponté shinanya, itan jakonma jawéki ayamai joni onanax, Herodes jaki raketaitian. Jatian Juanman yoiaibo moa jaskáshamanti atipanyamaxon, jakonhaxonres Herodesnin ninkáxona iki.

²¹ Jaskara iitainbi, jawen pikota baritia nete senenketian rarokin, Herodesnin ani fiestaaxon, jawen joni koshiboyabi sontárobaon koshi *comandantebo, itan Galileankonia kikin jonibo kenaxon jato jawékiakiina iki.

²² Iikanainbi, ja Herodíasnin bake xontako, ja jawékiái ikanainko jikiax ransaa iki. Ja ransaitian, Herodes betan jan kenamaa jonibo, kikinbiresi rarakana iki, jatianra ja xontako Herodesnin yoia iki: —Ja mia keenai jawékibo ea yokákinreswe, en mia meninon —akin.

²³ Jatian ikonkon meninxon yoia iki: —Jawe jawéki inonbiresh min ea yokatara, en mia meniti iki. Ja en jato jain ikinna maira, jatíbi jawékiboyabi naponbekon senen inonbi en mia meniti iki —akin.

²⁴ Jaskáa kaxon, ja xontakonin jawen tita yokata iki: —¿Jawemein en yokáti iki? —akin. Jatian Herodíasen yoia iki: —Ja jato *bautizanai Juanman mapo yokátanwe —akin.

²⁵ Jaskáatianbi, ja xontako ishto apoiba kaxon, yokata iki: —Ja jato *bautizanai Juanman mapo raton axon, min ramabi menitininra ea keenai —akin.

²⁶ Jatian ja apon akonbireshkin masá shinanna iki. Ikaxbi ja kenama beabo bebonxon ikonkon meniti yoia ixon, ja xontako parankashamaa iki.

²⁷ Jaskáakin moa yoia ixonra, jatianbi jawen westíora sontáro apon raana iki; ja Juan texteanan, jawen mapo bexonon ixon.

²⁸ Jatian kaxon ja sontáronin, Juan textexon, jawen mapo raton bexon, ja xontako menia iki, jatian janbiribi jawen tita menia iki.

²⁹ Jaskáakana ninkataxa, jawen jonibo, Juanman yora bii bekana iki, jaskáaxonra moa miinnxon bokana iki.

Pichika waranka joni

Jesussen pimaa

(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

³⁰ Jatian jaskata pekáo, ja raanabo Jesús betan tsinkíkana iki. Jainxonra jatíbi jaton aká jawékibo, itan jaskáakin jato joi onanmakanabo yoikana iki.

³¹ Jatian joni icha jatoki beax, jatíribibo boai rawini beyakereskanaitian, pitibobi atipanyamakana iki. Jaskara kopí, Jesussen jaonmea onannaibo yoia iki: —Noa shokores tantinonpari, tsoabi yamanko noabicho bonon bokanwe —akin.

³² Jaskatax Jesús jawen joniboyabicho tsoabi yamanko boí, napokoobainkana iki.

³³ Jaskati bokanaitian oinxonra joni-baon onankana iki, jain boira ikanai ixon. Jaskatax, jatíbi ja tsinkitabo ian ketani ishto boax, jatopari Jesús jain kainko nokókana iki.

³⁴ Jatian Jesussen moa nokóxon mapé-taanan oinna, jatopari nokotax joni icha tsinkíribikana iká iki. Jatianra jato oinxon Jesussen noibaa iki, jan koirantioma oveja keskábo ikanaitian, jainxonra icha jawékibo jato onanmaa iki.

³⁵ Jatian moa yantan iketian, jaonmea onanaibaon Jesús yoikana iki: —Moara yantan iki nenora jawebi yamake.

³⁶ Moa botankanon ixon jato yoiwe; abátankanon ja wai ikainkobo itan ja ochóma iká jemabaon boxon jaton jawékiatibo maroxon bikin —akin.

³⁷ Ikaxbi Jesussen jato yoia iki: —Matonbikaya jato pimaanwe —akin. Jatian jabaon Jesús yoia iki: —¿Minki noa yoiai, ja rabé pacha nete teexon biti koríkinin, non jato jawékiati bixon pimatí? —akin.

³⁸ Jatian Jesussen jato yokata iki: —¿Matoki jawetii panya iki? Ointankanwe —akin. Jato jaskáa moa jatí pan jaketian onanxon yoikana iki: —Jarake pichika pan jainoax rabé yapa —akin.

³⁹ Jatianra Jesussen jato yoia iki, tsamábo axon jato paston jatíbi yakámati.

⁴⁰ Jato jaskáa, ja tsamábotiibi pachabo itan pichika chonkabo akáx yakákana iki.

⁴¹ Moa jaskákanketian Jesussen ja pichika panyabi rabé yapa bitaan, bochiki oinxon Dios iráke aka iki. Jaskáatanan panbo tobapakeanan jaonmea onannaibo menia iki. Jabaonbiribi ja tsamata jonibo tekikin jato menipakea iki. Jaskáakinribi axon ja yaparibi jatíbi jato menipakea iki.

⁴² Jaskáakin menikana jatíxonbi piax moa kikinni potókana iki.

⁴³ Jatian texeakana ja panyabi, yapa pakexbo tsinkíkanara, chonka rabé tasá bocho iká iki.

⁴⁴ Jatian jan jawékiiaa jonibo ikana iki, pichika waranra jonibira.

Jesús jene besenen niax kaa

(Mt. 14.22-27; Jn. 6.16-21)

⁴⁵ Jaskáa pekáo Jesussen jaonmea onannaibo yoia iki, jatopari ian keiba boten shitatax boax, Betsaida jeman nokókanti. Jatian Jesúsbiribi ja joni icha jato raani jainpari baneta iki.

⁴⁶ Jatian moa jato raankin senenhtaanan, Jesús mananman kaa iki, orani.

⁴⁷ Jatian ja boí ian naponbekon ikanaitianra, moa yameta iki. Jatian Jesúsbiribi jabicho jainbipari iká iki.

⁴⁸ Jainxonbi jato oinna iki, jatoki niwe pakéxon, jato jakonhakin winamaya-maitian. Jatian moa nete xabáti ochóma Jesús jene besenen niax jatoki joá iki. Jatian jato winobainai keská iká iki.

⁴⁹ Jainoara jene besenen niax joaitian oinnax, yoshinra ibirai ikax, raketi saa ikana iki.

⁵⁰ Jaskáakin oinnax jatikaxbi ratékanaitian, Jesussen jato yoia iki: —¿Rakéyamakanwe, ea riki, koshia-kinres shinankanwe! —akin.

⁵¹ Jaskatax ja ikana boten nanéketianribi niwe jeneta iki. Jatianra jabo ikonbiresi ratékana iki,

⁵² ja shinanmanres pan kaimaa onan-yamareskanai kopí. Jaton shinanbora moa onantimata, iká iki.

Isinaibo Jesussen benxooa

(Mt. 14.34-36)

⁵³ Jatian ja ian shitai boax Genesaret main nokókana iki. Jain nokóxon jaton bote nexakana iki.

⁵⁴ Jatian moa mapékenbires, jainoa jonibaon Jesús onankana iki.

⁵⁵ Jaskáakin onanxon ja main ikana jonibo ishton jato keshaanketankana iki. Jatianra ja isinaibo, jawen rakátinin axonbo Jesússiba bekana iki.

⁵⁶ Jatian kaira Jesús, anichaa jema-baon itan maxkoshoko jemabaon nokota iki. Jaskarainbo nokóketian, icha jonibo winotainkobo ja isinaibo rakanxonkana iki. Jaskáxon Jesús yoikana iki, jan perakoota chopá kebítanibires ja isinaibo jato tii amanon ixon; jatian jawen chopá jan tii akabo benxokana iki.

Jaskarabaon jonin shinan

jakonma imai

(Mt. 15.1-20)

7 ¹ Jatian *fariseoboyabi, ja Jerusalén-hainoax bekana jawetii esé onan jonibo, Jesússiba bekana iki.

² Bexon, ja jaweti Jesussenmea onanaibaon mechokiixonmabi piaitian oinxon, jashoko jato yoixonkana iki.

³ Ja *fariseobo betan jatíbi judíobora ikana iki, jaton reken papabaon axekan ikín, meken chokaxon jawékiabo.

⁴ Jatian mercadonkonias joxon, mechokiixonpari pikátikanai. Jainoax meskó icha axébora jaríbake jaton reken papabaon senenhati jato yoikatitaibo. Ja axébo iká iki; vasobo chokati, chomoshokobo chokati, kentíbo chokati, itan jan oxati chopabo patsáti.

⁵ Jaskara iken, *fariseobo betan esé onan jonibaon, Jesús yokákana iki: —¿Jawekopiki ja mionmea onanaibaon, ja non reken papabaon axébo senenhayamakin, mechokiixonmabi pikanai? —akin.

⁶ Jatian Jesussen jato neskáa iki: —Akontibira *profeta Isaíasen, mato beparametaibo iken yoikin, wishanike, neskáakin:

‘Nato jonibaonra, jaton
kexakanres ea
rabikanai. Ikaxbi jaton
shinanra eaakin
shinnakanti ochóbires iki.

⁷ Yankabiresa ea rabikanai.

Jabaonra jonibaon ati yoiai
esébores jato onanmai’, iki inike.

⁸ Matonra Diossen yoiai esébo jenexon, ja jonibaon ati yoiai keskábores senenhai —akin.

⁹ Jainxon jato yoiribia iki: —Maton axekan yoiai keskábores akinra akai, maton Diossen ati yoiaibo senenhayamakin.

¹⁰ Moisésenra yoia iki: ‘Min papa betan min tita jakonhawe’. Jatian jaweratobaonki jawen papa betan tita jakonmaakin yoiai, jabora retékanti jake, akin.

¹¹ Ikaxbi matonbiribi akai jato esekin, bakenra jawen papa betan jawen tita yoiti atipanke: ‘Enra mato akinti atipanyamake; ja ea jayata jawékibora moa corbán iki’, akin. Ja joi iki, (‘moa en Dios menia riki’) iki iká.

¹² Jainxonribi maton yoiai, moa jaskáa ixonra, ja baken jawen papa betan jawen tita moa akintiakin shinanti yamake, ixon.

¹³ Jaskákin matonbi shinanxon pikoa jawékibores jato onanmakinra, moa Diossen esébo jawemabi itiakin maton keyoai; jainxonra wetsa jaskara keská icha jawékiboribi maton akai —akin jato aká iki.

¹⁴ Jaskáatanan, jain icha tsinkíkana jonibo kenaxon, yoia iki: —Rama jatíxonbipari en yoiai joibo ninkáxon, onankanwe:

¹⁵ Jawékiati piatoninra, joni jakonma imayamai, já meranoax jakonma shinan pikotaitoninkayara, joni jakonma imai.

¹⁶ [Ninkataibo ixon, ninkákanwe] —akin jato aká iki.

¹⁷ Jaskáatanan jonibo potabaini kaax, xobo meran jikiketian, jaonmea onanaibaon yokata iki, ja jaki jato yoinwana jawékikiriakin.

¹⁸ Jatian jato yoia iki: —¿Matonribikayaki jaskara joibo ninkáyamai? Jatíbi jawékiati piatoninra, joni jakonma imati atipanyamake.

¹⁹ Ja jawékiakanara, jaton shinan meran wéiyamai, jaton poko meranres boax, moa ori jokonribiai —akin. Jaskáakinra, jato Jesussen yoia iki, jatíbi jawékiati jawékibora, jakon iki ixon onankanti kopí.

²⁰ Jainxon jato yoiribia iki: —Ja joni meranoax pikotai jakonma shinanman-kayara joni jakonma imai.

²¹ Ja jonin shinan meranoaxkayara ikai jakonma shinanbo pikoti. Ja shinanbo riki neskara: Atima betanbires yoranti ati, yometsoti, joni reteti, wanoya itan benoya ixonbi wetsa betan yoranti,

²² Jabi cho jawékiati itin keenaires, wetsabaon jawékinin kenti, jakonma jawéki ati, paranmisti, meskó jawékinin cheati, jatoki notsiti, yoimisti, rabíti, shinankonaxmabi yoyo iresti.

²³ Neskara jakonma jawékibora, jonin shinan meranoax pikotai.

Jaskarabaonra joni jakonma imai —akin jato aká iki.

Judíoma ainbaon Jesús ikonhaa

(Mt. 15.21-28)

²⁴ Jato jaskáatanan, Jesús Tiro main kaa iki. Jain nokotax, tsoabi onanma-kashamai xobo meran jikia iki, ikaxbi, jonéti atipanyamaa iki.

²⁵ Jatian, ja jakonma yoshin naikia bake ainbaon tita, jain Jesús iká ninkatax, ishto kaax nokótaanan jánaman chirankootoshita iki.

²⁶ Ja ainbora iká iki judíoma, Sirofeni-ciainoa. Janra Jesús yokákin jeneyamaa iki, jawen bake meranoa yoshin piko-xonon ixon.

²⁷ Ikaxbi Jesussen yoia iki: —Oinpa-riwe. Abánon bakebaonpari pikín. Jakonma riki ja bakebo piti bichin-taanan, ochitibo meniti —akin.

²⁸ Jatian ainbaon neskáa iki: —Ja min yoiara ikon iki, Ibó. Ikaxbi bakebaon pikin mesa naman pakéxshokobo maan-ketianra, ochítibaonribi pai —akin.

²⁹ Jaskáaketian Jesussen yoia iki: —Min ea jainshamainra yoia kopí, jakonbires katanwe. Ja min bake mera-noaxa moa yoshin pikóke —akin.

³⁰ Jaskáakin yoia, jawen xobon kaxon oinna, jawen bake xontako bachi meran rakata iká iki, moa já meranoax yoshin pikóketian.

Pabe itan yoyo iosma joni

Jesussen benxoa

(Mt. 15.29-31)

³¹ Jatian Tiro mainmeax, moa karí-bakin, Sidón winobaini kaax, Jesús Galilea ianman nokota iki, ja iká iki *Decápolis mainko.

³² Jain iketianra, pabe itan yoyo iosma joni Jesúsiba bekana iki. Jainxon Jesús yoikana iki; tii axon ja joni benxoa-xonti.

³³ Jaskáakana, ja icha jonibo ikainoa, wetsaorishoko ioxon ja jonin pabíki meran Jesussen jawen metoti niaa iki.

Jainxon jawen keyonman, ja jonin jana tii axona iki.

³⁴ Jaskáaxon, nai bochiki ointaanan koshinshaman joinxon, ja joni yoia iki: “Efatá”, akin. Ja joi iki, “chopéwe”, iki iká.

³⁵ Jaskáatianbi, ja jonin pabíki chichó chopeta iki. Jainoax jawen jana, tapon-ribi tapishitax, moa jakoni yoyo ika iki.

³⁶ Jaskáaxon, Jesussen jato yoia iki, jaskara akábo tsoabi keshantima. Ikaxbi jaskátima yoiabi, jatiankaya wetsabo keshanbotankana iki.

³⁷ Jatian jaskara ninkataan, kikin-biresi ratetax, jonibo neskákana iki: —Jatíbirá jakon akai. Pabebobira benxoaxon, jato ninkámai. Yoyo iosma-bora, jato yoyo imai —iki ikana iki.

Chosko waranka joni

Jesussen pimaa

(Mt. 15.32-39)

8 ¹ Jatian ja netebaon jain iikanaitian, joni icha jatoki tsinkíribia iki. Jain tsinkitabo ikana iki, ja jawékiatioma-bobi. Jaskara oinxon, Jesussen jaonmea onannaibo kenaxon yoia iki:

² —Enra nato jonibo noibai. Moa kimisha neteira ebé ikaxbi, jawékiamá ikanaitian.

³ Jawékiamabi en jaton xobon raana-bira, bain kaai paxnakanti iki. Jatíribi-bora ochokeax bekanabo iki —akin.

⁴ Jatian jaonmea onanaibaon Jesús, neskáakana iki: —Nenora tsoabi jakana yamake, ¿Jaweranoa jawékiati bixonki, nato jonibo non jawékiamatiki? —akin.

⁵ Jatian Jesussen jato yokata iki: —¿Matoki jaweti panya iki? —akin. Jatian yoikana iki: —Kanchis panra jake —akin.

⁶ Jaskákin akana Jesussen, jonibo yoia iki, mainbi yakákanti. Jatian moa yakákanketian, ja kanchis pan bixon Dios iráke ataanan, pan tobapakeanan jaonmea onannaibo menia iki. Jatian jabaonbiribi, ja jonibo menipakea iki.

⁷ Jainxon jawetii yapa kopíribi Dios iráke ataanan, Jesussen jaonmea

onannaibo menia iki, tekikin ja jonibo menipakenon ixon.

⁸Jatian piax, jatikaxbi potókana iki. Ja pikin texeakana pakexbo tsinkikana iká iki, kanchis tasá bocho.

⁹Jatian jan piábo ikana iki, chosko waranka jonibobira. Jaskáxon, moa jato Jesussen raana iki.

¹⁰Jato jaskáatanan Jesús, jaonmea onanaiboyabi boten nanetax, Dalmata janeya main kaa iki.

Ratéti jawékibo axonon ixon

***fariseobaon yokata**

(Mt. 16.1-4; Lc. 12.54-56)

¹¹Jatian fariseobo beax, Jesús betan join iananankana iki. Jatian jaskáaxon jakonmain pakémakaskin, ratéti jawékibo anon ixon yokákana iki. Ikonkon Diossibakeax joárin ixon onannoxon.

¹²Jaskáakana, koshin jointaanan Jesussen, jato yoia iki: —¿Jawekopiki nato jonibaon, ratéti jawékibo en axonon ixon ea yokákanai? Pontéshamanra en yoiai, enra mato axonyamai —akin.

¹³Jaskáatanan jato potabaini, jakiribi boten nanetax, ian keiba shitáribia iki.

Fariseobaon eséki koiranmeeti

(Mt. 16.5-12)

¹⁴Jatian kakinbi, shinanbenoxon ja jawékiatibi boyamakana iki. Ikaxbi panyabichoshokores ja boten ikana iki.

¹⁵Jaskara iken, koirameekanon ixon Jesussen jato yoia iki: —*Fariseobaon, itan Herodesnin *levaduraboki kikinni koirameekanwe —akin.

¹⁶Jatian Jesussenmea onannaibo jatobires yoyo iki, neskákana iki: —Non pan beyamakettianra abirake noa jaskáakin —iki.

¹⁷Jaskákanai onanxon Jesussen jato yoia iki: —¿Jawekiki, nonra pan beya-make iki mato iitai? ¿Matonkayaki ramakamanbi onanyamaresa? ¿Maton shinankayaki kikinni xepota keskábo iki?

¹⁸Beroja ixonbira, maton oinyamai, pabíkia riki mato, ikaxbira maton ninkáyamai ¿Matonki shinanyamai?

¹⁹Ja pichika waranka jonibo, en pichika pan pimanontianki, ja texeabo ¿Jaweti tasá bocho maton bibata? —akin. Jatian yoikana iki: —Chonka rabé tasá bocho —akin.

²⁰Jatian ja chosko waranka jonibo, ja kanchis pan en pimanontianki, ¿Jawetii tasá bocho ja texeabo maton tsinkiibata? akin. Jatian neskáakana iki: —Kanchis —akin.

²¹Jaskáketian Jesussen jato yoia iki: —¿Matonki ramakamanbi onanti atipanyamaa? —akin.

Benche joni Jesussen benxoa

²²Jatian boax, Betsaidanko nokóketian, westíora benche joni bexonkana iki. Jatianra tii axon, benxoati yoikana iki.

²³Jaskákana, ja joni Jesussen metsonhanan, ja jemamea pikobainxon, jawen beronko keyoman beskixon, mamepas-taanan yokata iki: —¿Minki moa ointi atipana? —akin.

²⁴Jatian yoia iki: —En oinna riki jonibo, jiwibo niai keská —akin.

²⁵Jaskáketian, Jesussen jakiribi betí aka, moa benxoxon jakonhakin oinna iki. Jatian jatíbi jan oinna jawékibo jish-tishaman iká iki.

²⁶Jaskáaxon, jawen xobon raankin, Jesussen yoia iki: —Moa jakiribi jeman kayamawe —akin.

Tsoarin Jesús ixon,

Pedron onantiakin yoia

(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)

²⁷Japekáo, jaonmea onanaiboyabi Jesús, ja Cesarea main iká, Filipo jema patax iká jemashokobaon bokana iki. Kakin Jesussen jaonmea onannaibo yokata iki: —¿Jonibaonki ea tsoa shinannai? —akin.

²⁸Jatian yoikana iki: —Jonibaonra shinannai mia jato *bautizana Juan.

Wetsabaonra yoiai mia Elías. Jainoax jatíribibaon mia yoiai iki, westíora *profeta —akin.

²⁹ Jainxon, Jesussen jaonmea onannaibo yokata iki: —Jatian ¿Maton-biribiki, eaki tsoa ixon shinannai? —akin. Jatian Pedron yoia iki: —Mia riki *Cristo, Diossen katota —akin.

³⁰ Jatian Jesussen jato yoia iki: —Tsoabipari jaskara jawékibo keshan-yamakanwe —akin.

Jesussen jawen mawáti jato yoia

(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

³¹ Jatian Jesussen jaonmea onannaibo esekin peoa iki: —Ja jonin Bakera, kikinhakín masá tenemakanti jake. Ja judíobaon joni koshibo, itan *sacerdotebaon koshibo, jainoax esé onan jonibora, jaon keenyamanoxikanai. Jaskákinra retenoxikanai, ikaxbi jawen kimisha nete itin jirinoxiki —akin.

³² Jaskara jawékira onantiakin jato yoia iki. Jatian Pedron jabichobiribi okeshoko boxon notsina iki.

³³ Ikaxbi Jesussen jakiribi joxon, jaonmea onannaibo ointaan, Pedro notsina iki neskáakin: —Moa eibakeax, katanwe *Satanás. Diossen shinannai keskákinra min shinanyamai. Jonibaon shinannai keskáresa min shinannai —akin.

³⁴ Jaskáatanan Jesussen, ja icha joni-boyabi, jaonmea onannaibo kenaxon, yoia iki: —Jaweratoboki, eonmeax axeaiبو ikasai, jaton shinannai keskábo akin jenexon, masá tenetibo ikenbi, ea chibankanwe.

³⁵ Jaweratoboki, mawákashamai, jabora manotiaín bokanti iki. Ikaxbi jaweratoboki, ea kopi itan nokon joi yoiai kopí mawatai, jabora jatíbitian jakanti iki.

³⁶ ¿Jawe jakonrin westíora joni nato netemea jawékibo kaiayontaanabi mawata?

³⁷ Iamax ¿Joninmein jawetii kopíati atipanke jaxon?

³⁸ Jatian jaweratoboki, eki itan nokon joi yoitininbo, ja Diossibakeax ochotabo, itan ochaya jonibo bebonmeax rabinai, jatíanra ja jonin Bakeribi, jawen Papan koshi shinanya, itan jawen ángel-boyabi jóax, jaskara joniboki rabinshokoti iki —akin jato aká iki.

9 ¹ Jatian Jesussen jato yoiribia iki: —Ikonshamanra en mato yoiai; Neno mato jatíribi japariabora, mato mawáyamaparinoxiki, ja Diossen ikinnaton jatí nete, jawen atipana koshiabi nokotai oinnai kaman —akin.

Jesús wetsaresibia

(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

² Jatian sokota nete pekáo, westíora manan keyá ikain kakín Jesussen ioa iki: Pedro, Jacobo, jainoax Juan. Jatian jain kaax jato bebonmeaxbi Jesús wetsaresibia oinkana iki.

³ Jaskatax jawen chopa kikinbires pené itan joxoshaman baneta iki. Jaskara joxoakinra, tsonbi chopa patsáisma iki.

⁴ Jatian jaskáaketian, Elías betan Moisés, Jesús betan yoyo ikai oinkana iki.

⁵ Jatian, Pedron Jesús yoia iki: —Maestro, Jakonhira riki noa neno iká. Non kimisha peota abanon; mina westíora, wetsa Moiséssena, wetsa Elíasna —akin.

⁶ Jatian jain ikana Jesussenmea onannaibo, kikinbiresi ratékana iká iki. Jaskáakin yoitibobi moa Pedron onanyamaa iki.

⁷ Jaskákenbi, jatoki nai koin bexon, jato mapoa iki. Jatian ja koin meranoax, neskati yoyo ika iki: —Nato riki nokon noi Bake, jawen joi ninkaxonkanwe —iki.

⁸ Jatian jaskáaketian, oinyaketankanabi, moa jabé iwanabo yamaaxbi, Jesúsbi chores jain iki iki.

⁹ Jaskata pekáo, moa mananmameax ipakekin, Jesussen jaonmea onannaibo yoia iki, jaskara oinkanabo tsoabipari jato keshantima. Ja jonin Bake ratekanabi, jiriai kaman.

¹⁰ Jaskáakin jato yoia, tsoabi keshan-yamakana iki. Ikaxbi jatobiresbiribi yokakanani ikana iki, jawe keska yoiiki iká, eara mawataxbi, jiriribinoxiki iki.

¹¹ Jaskáxon, Jesús yokákana iki: —¿Jawekopiki Elíaspari joti esé onan-baon yoiiai? —akin.

¹² Jatian Jesussen jato yoia iki: —Ikon riki, Elíasparira joái. Janra jatíbi jawé-kibo benxoati jake. Jatian ¿Jawekopiki Wishá meran yoiiai, ja jonin Baken masá teneti, itan jaon keenyamakanti?

¹³ Ikaxbi enra mato yoiiai, Elíassa moa jonike. Já jokenbira, jaton keena keskáa-kinres akana iki. Ja joni jaskáakanti Wishá meran yoiiai keskáakin —akin.

**Yoshin naikia bake,
Jesussen benxoaa**

(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

¹⁴ Jatian moa jakiribi ja jatíribi jaonmea onannaibo ikainko boxon oin-kana iká iki, icha jonibaon jato katea itan esé onan jonibo betan join iana-nani.

¹⁵ Jaskati iikinbi, Jesús joaitian oinnax, ratétaanan ishto boxon, salu-dankana iki.

¹⁶ Jatian Jesussen jato yokata iki: —¿Jawe yoiiki mato jabo betan join iananani iitai? —akin.

¹⁷ Jatian westíora jain itinatón yoia iki: —Nokon bakera en mia bexonke, Maestró. Nato nokon bake meran yoshin naikixonra yoyo iosma banémaa iki.

¹⁸ Jaweranoki já kaai, jainxonra akai ja yoshinman beyósaxon mai tsakamaa, bakox kespoxon, xeta keróx akin itan saki iki chorishi. Moa paxnayona riki. Ja mionmea onannaibo, nokon bakemea yoshin pikoxonon ixon en jato yoiabira, jabaon atí atipanyamakanke —akin.

¹⁹ Jatian Jesussen jato neskáa iki: —¿Dioski koshiana jonibo riki mato! ¿Jawetian kamankayaki mato betan ea iti iki? ¿Jawetian kamanki mato jaskara iketian en teneti iki? Ja bake ea neri bexonkanwe —akin.

²⁰ Jaskáa ja bake bexonkanketian, yoshinman, ja Jesús oinxon, ja bake mai tsakamaa, bakox kespoti taraméeta iki.

²¹ Jatian Jesussen, ja baken papa yokata iki: —¿Moa jawetio basirin neskatai? —akin. Jatian jaskáa yoia iki: —Baketianbi jaskati peokoota riki.

²² Ichakinbora, ja yoshinman rete-kaskin, chiikibo pakémai, itan jenebo tsakamai. Jaskara iken, atipanxon, noibaxon noa akinwe —akin.

²³ Jatian Jesussen yoia iki: —¿Jawekopiki mia ikai, atipanxon, noa akinwe iki? Ja Dioski koshiabaonara, jatíbi atibires iki —akin.

²⁴ Jaskáakin aká, ja baken papa koshin neskata iki: —¿Enra Dios ikonhai. Ea jaki bebonbires koshinon ixon ea akinwe! —iki.

²⁵ Jaskáakenbi, icha jonibo jaki beai oinxon, Jesussen ja yoshin notsinkin, neskáa iki: —Miara en akai, yoyo iosma, itan pabe yoshinmá. Nato bake meranoax pikówe, moa jakiribi, ja bake meran jikiwetsayamawe —akin.

²⁶ Jaskáakin yoia, yoshin sion itaanán jakiribi ja bake maxkamaax, já meranoax pikota iki. Jatian ja bake mawá keska rakata iki. Jaskara oinnax, ja icha jonibo moara mawáke iki ikana iki.

²⁷ Ikaxbi Jesussen, metsonxon wenina, ja bake moa nia iki.

²⁸ Jaskáa pekáo, Jesús westíora xobo meran jikia iki. Jain iketian, jaonmea onanaibaon jatobichoxon yokákana iki: —¿Jawekopiki ja yoshin non pikoti atipanyamawana? —akin.

²⁹ Jatian Jesussen jato neskáa iki: —Jaskara yoshinra, oración betan *ayunoninres non pikoti atipanke —akin.

**Rabé itin jawen mawáti
Jesussen jato yoia**

(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

³⁰ Jatian moa jaskáa pekáo, Jesús jaonmea onanaiboyabi, Galilea main shitabaini bokana iki. Ikaxbi Jesús keen-yamaa iki, jain kaa tsonbi onantinin.

³¹ Jara jaskata iki jaonmea onannaibo neskáakin eseti kopí: —Ja jonin Bakera, jonibo yatamaxon retenoxikanai, ikax-bira, kimisha nete itin jirinoxiki —akin.

³² Jaskákin yoiabi, jabaon onanti atipanyamaxon, jakiribi yokáti onsa-tankana iki.

¿Tsoakayarín jato xewina kikin?

(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

³³ Jatian jaskábaini boax, Capernaúm jeman nokókana iki. Jatian moa xobo meran weixon, Jesussen jaonmea onannaibo yokata iki: —¿Jawe jawéki yoiiki mato bain joi, join iananani iikiran-wana? —akin.

³⁴ Jato jaskáabi, jawebi yoyo iama-kana iki. Ja jatobiresbiribi tsoamein iki nooxaran noa xewina kikin iki iibeirawankana ikax.

³⁵ Jatian yakáxon Jesussen, ja chonka rabé jaonmea onannaibo, kenaxon jato yoia iki: —Jaweratoboki ja kikin itin shinanmeetai, jabora kikinmanin shinanmeeti jake. Jainxon jatíbi jato akinnairibi iti jake —akin.

³⁶ Jato jaskáatanan, westíora bake, jato napon nichina iki. Jatian bitaanan ikóxon jato yoia iki:

³⁷ —Jaweratobaonki nokon janenko nato keska westíora bake biai, jabaonra ea bike; jatian ja ea biabaonra, jan ea raana nokon Paparibi moa bike —akin.

**Noki ramíamaibo riki,
nobé rabetaibo**

(Mt. 10.42; Lc. 9.49-50)

³⁸ Jatian Juanman yoia iki: —Maestró, nonra oinhibake westíora jonin, min janenko wetsa jonimea yoshin pikoai. Ikaxbi noobetan niai ixonmabi aketianra, moa non atima yoiibake —akin.

³⁹ Jaskákanketian Jesussen yoia iki: —Atima yoiamakanwe. Ja nokon janenko ratéti jawéki akaibora, eki jakonmaibo yoyo iti atipanyamake.

⁴⁰ Jaweratoboki noki ramíamai, jabora nobé rabetaibo iki.

⁴¹ Jaskara iken, jaweratobaonki mato Cristonabo onanxon, westíora vaso onpaxtanibires mato xeamai, ikonshamanra en mato yoiai, jabaonra jaton biti jawékibo bikanti iki.

Ochan pakéti riki onsa

(Mt. 18.6-9; Lc. 17.1-2)

⁴² Ikaxbi jaweratobaonki ja bake keska nokon joi ikonhaibo, jato ochan pakémai, jabora jan reneti makan ani teomaxon, aniparonko potati, bebon-bires jakonma castigo bikanti iki.

⁴³ Jaskara iken, min mekenman mia ochamai iketian, xatewe. Jakonra iti iki benkex mekenyabichokaya mia jati netenko jikia, ja rabé mekenyanix, chiikan ewa meran katitianbi.

⁴⁴ [Jainra jawetianbi chii nokayamai]

⁴⁵⁻⁴⁶ Jatian min taen mia ochamai iketian, xatewe. Jakonra iti iki ja rabé taeyabi mia chiikan ewa meran katitianbi, benkex taeyabicho mia jati netenko jikia.

⁴⁷ Ja min beron mia ochan pakémai iketian, tsekawe. Jakonra iti iki, westíora beroyabicho ja Diossen ikinnaton jati netenko mia jikia, ja rabé beroyanix chiikan ewa meran potatitianbi,

⁴⁸ ja jawetianbi mawáysma xenabo, itan ja chiiribi jawetianbi nokayamainko.

⁴⁹ Diossenra jatíbi jakonhanoxiki, ja tashín axon iamaxon chiikan menoxon jawéki jakonhati keskáakin.

⁵⁰ Tashira jawen moka toxkotama ikax, jakon iki. Ikaxbi moa jawen moka toxkóketianki ¿Jawe keskaxon non moka imaribiti iki? Jaskara iken, ja tashi keska jakon ikanwe, jakon jawékibores akí, jatíbibo betan jakonax jakanwe —akin.

Potanaanti iki iká joi

Jesussen jato onanmaa

(Mt. 19.1-12; Lc. 16.18)

10 ¹ Jatian Capernaúmhainoax, Judea main Jesús kaa iki; ja Jordán wean keiba. Jain Jesús iketian, icha joni jakiribi jaiba tsinkíkana iki.

Jatianra, moa apachoi keskáakin jato eseribia iki.

² Jato jaskaí itaitian, jatíribi *fari-seobo jaiba bokana iki, já jakonmati shinanyanix, jainxon yokákana iki, neskákin: —¿Akiatiki jonin jawen awin potakin? —akin.

³ Jaskáakana, Jesussen jato yoia iki: —¿Jawekeskaatiki mato Moisésen yoia iki? —akin.

⁴ Jatian yoikana iki: —Moisésenra yoia iki onanti inon ixon, kirika wishaxon menianan ainbo potati —akin akana iki.

⁵ Jatian Jesussen jato yoia iki: —Maton keena keskábores akaibo iketianra anike, Moisésen jaskáxon awin potatibo mato yoikin.

⁶ Ikaxbi nete peokin jonianontianbira, Diossen benbo betan ainbo joníaa iki.

⁷ Jakopira moa wanoxon jonin jawen anibo jeneti jake.

⁸ Jaskataxa ja rabébi moa westíora yorayabicho keská ikai. Jatianra moa rabé imai, westíorabicho ikai.

⁹ Jaskara ikenra, ja Diossenbi jato biananamaabo ikax, jawekeskataxbi moa potaanankanti yamake —akin.

¹⁰ Jatian xobon kaketian, jaonmea onanaibaon ja joikiriakin yokáribi-kana iki.

¹¹ Jatian Jesussen jato yoia iki: —Jaweratobaonki, jaton awin potaxon, wetsa ainbo biaí, jabaonra wanoya ixonbi wetsa betan yorankin, jaton reken awin yosmai.

¹² Jatian ainbaonribi atiki, jawen bene potaxon wetsa joni bikin, jatianra benoya ixonbi wetsa betan yorankin, jawen reken bene yosmai —akin.

Jesussen bakebo jakonhaxon bia

(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

¹³ Jatian jain Jesús itaitian, jaiba joni-baon jaton bakebo bokana iki, jakon ikanon ixon mamepasmakin. Ikaxbi jaonmea onanaibaon jato notsina iki.

¹⁴ Jatian jaskákanaitian oinnax Jesús sinata iki, jainxon jaonmea onannaibo

yoia iki: —Ja bakebo chiteyamakanwe, ibakanon eiba bei. Ja Diossen ikinnaton jati netera, ja bakebo keská ikaibaona iki.

¹⁵ Ikonschamanra en mato yoiai, jaweratobaonki baken akai keskáakin ja Diossen ikinnaton jati nete biamai, jabora jain jikitima iki —akin.

¹⁶ Jato jaskáatanan, bakebo ikótaanan jakon ikanon ixon jato mamepasa iki.

Icha jawékia bakeranon

Jesús betan yoyo ika

(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)

¹⁷ Jatian Jesús jakiribi, moa wetsanko karibai itaitian, westíora joni ishto joáx, já bebon chirankootoshixon, yoia iki: —Jakon Maestro ¿Jawe jawékiki en ati iki jati neteya inoxon? —akin.

¹⁸ Jaskákietian, Jesussen yoia iki: —¿Jawekopiki min ea jakon Maestro akin akai? Tsoa jonibira jakon yamake, Diosbicho riki jakon.

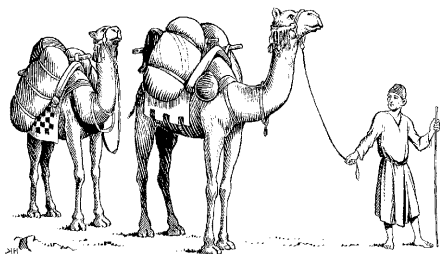
¹⁹ Minra moa onanke, ja senenhati Diossen yoia esébo. Ja esé meran yoiai: Retemistima, wanoya itan benoya ixon wetsa betan yorantima, yometsotima, wetsaboki jakonmai jansoi yoyo itima, paranmistima, itan papa betan tita jakonhawe iki iká —akin.

²⁰ Jatian ja jonin yoia iki: —Bakera-nontianbira jaskara esébo en senenhaa iki —akin.

²¹ Jatian Jesussen noibaxon ja joni beisa iki; jaskáxon yoia iki: —Westíora jawékiresa mia maxkáke. Jatíbi mia jayata jawéki marotanwe, jatian jakopi koríki bixon, ja jawékinin maxkatasho-kobo jato menitanwe. Jaskáaxparira naikan, icha jawékia mia iti iki. Jaskáax, ea chibani jowé —akin.

²² Jaskáakin yoia ninkataan, masá shinanni ja joni kikin onís kaa iki. Ichaira jawékia ikax.

²³ Jatian Jesussen jatíbi jato oinya-ketanxon, jaonmea onannaibo yoia iki: —Itibiresma riki, ja icha jawékia jonibo Diossen ikinnaton jati netenko jikiti —akin.

Camello.

²⁴ Jaskáakin yoia jaonmea onannaibo ratékana iki. Jaskakenbi, Jesussen jato yoiribia iki: —¡Itibiresma riki ja Diossen ikinnaton jati netenko jikiti, bakebó!

²⁵ Jatian camellora ani yoina ikaxbi, xomox chiopenin jikiti itibires iki, ikaxbi icha jawéka joninara, ja Diossen ikinnaton jati netenko jikiti kikin itikoma iki —akin.

²⁶ Jaskáakin Jesussen jaonmea onanaibo yoia, jatiankaya ikonbiresi ratékana iki. Jaskatax jatobiribi yoyo ikana iki, neskati: —Jaskara iken ¿Tsoamein iti atipanke kishpinmeeti? —iki ikana iki.

²⁷ Jatian Jesussen jainbikon jato oinxon, yoia iki: —Ikon riki, jonibao-nara atikoma iki, ikaxbi Diossenara, jatíbi jawéki atibires iki —akin.

²⁸ Jatian Pedron yoia iki: —Jatíbi noa jayata jawékibo potabeiranira mia chibani noa joá iki —akin.

²⁹ Jatian Jesussen neskaa iki: —Ikonra en mato yoiai, jaweratobaonki jaton xobo, jaton wetsabo, jaton poibo, jaton tita, jaton papa, jaton bakebo, itan jaton wai; ea kopi, itan jan kishpinti jakon joi yoií kakin jenebainai,

³⁰ jabaonra nato netenxonbi binixiki, jaton xobo, jaton wetsabo, jaton poibo, jaton titabo, jaton bakebo, jaton waibo, jenebaina bebonbires. Jainxon ramiaxon masá tenemakana meranbira, Diossenbiribi jawen keyóyosma bená netenko jato jakinnoxiki.

³¹ Jatian rama icha jonibo jato xewinaton, shinanmeetaibora, namanbires

inoxikanai. Jatian namanbires shinan-meekatitaibora, jato xewinabo inoxikanai —akin jato aká iki.

Kimisha itin jawen mawáti

Jesussen yoia

(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

³² Jainoax moa Jerusalénhain kaai, jaonmea onannaibo bebon Jesús kaa iki. Jaskáketian jaonmea onannaibo ratékana iki, itan japekáo boaibobiribi rakékana iki. Jaskákanainbi, ja chonka rabé jaonmea onannaibo kenaxon jatobiribi wetsaori ioanan, jaskara já winótibo Jesussen jato neskaákin yoia iki:

³³ “Matonra oinke noa Jerusalénhain kaai iitai. Jain kaketianra, ja jonin Bake yatanxon, ja *sacerdotebaon koshiboiba itan esé onanboiba bokanti jake. Jaskaáaxonra, ja judíomabaon retenon ixon jato menikanti iki.

³⁴ Jaki shirokinra kenyoman betoshba akanti iki. Jainxonra rishkikanti iki. Jaskaáaxonra retenoxikanai. Ikaxbi jawen kimisha nete itinra, jirinoxiki”, akin.

Santiago betan Juanman

Jesús yokata

(Mt. 20.20-28)

³⁵ Jatian Jacobo betan Juan, ja Zebedeon bake rabé, Jesúsiba kabékonxon, yokákana iki: —Maestró, ja mia non yokatai jawékibo min axontinra noa keenai —akin.

³⁶ Jatian Jesussen jato yokata iki: —¿En jawe axontininki mato keenai? —akin.

³⁷ Jato jaskáa yoi kana iki: —Min neten apo jikixon noa rabébi mii pataxbi yasántininra noa keenai; westíora min mekayao jainoax wetsa min mexkao —akin.

³⁸ Jatian Jesussen jato yoia iki: —Maton ea yokatai jawékira maton onanyamake ¿Ja moka jawéki en xeairibiki maton xeati atipana? Iamax ¿Ea bautizameetai keskati ribiki mato iti iki? —akin.

³⁹ Jatian yoibekona iki: —Nonra atipanke —akin. Jatian Jesussen jato yoia iki: —Ikonerake, ea iki kaai keskatiribira mato onitsapinoxiki itan mato mawáti iki.

⁴⁰ Ikaxbi ja nokon mekayao itan ja nokon mexkao mato yakámatira, en mato imati jawékima iki. Jara ja jain iti shinanxonabaonares iki —akin jato aká iki.

⁴¹ Jato jaskáa ninkatax jatíribi ja chonka jaonmea onannaibo ja Juan betan Jacoboki sinákana iki.

⁴² Ikaxbi Jesussen jato kenaxon yoia iki: —Matonra onanke ja Dios ikonhaayamai joni koshibaon, itan onan joni-baon jaton ikinna jonibo jaton keena keská jato akanai, itan jato ikinai jonibaon iboataanan akonbireskin jato yonokanai.

⁴³ Ikaxbi matora jaskáti yamake. Jaweratoboki mato xarameax kikin joni ikasaibo iki, jabora wetsabo teexonai iti jake.

⁴⁴ Jaweratoboki jato xewina ikasai, jabora wetsabaon iboaxon yonokanai iti jake.

⁴⁵ Ja jonin Bakera, jonibaon akin-kanon ikax jóama iki, jara jóa iki jonibo akini itan icha jonibo kishpinmanox jato kopi mawati —akin jato aká iki.

Bartimeo janeya benche

Jesussen benxoa

(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

⁴⁶ Jatian jaskatax boax Jericóain nokókana iki. Ja jemameax kakin Jesussen jaonmea onanaiboyaxonbi, itan jato chibani boai icha jonibaon kakin oinkana iki; Timeon bake Bartimeo, benche ikax baikexa jawéki menikanon ixon jato yokati yakata.

⁴⁷ Jatian ja benchen, Nazarethainoa Jesús moa jói ochómaitian ninkáxon saí aka iki: —¡Jesús, Davidkan Baké, ea noibawe! —akin.

⁴⁸ Jaskati saí ikaitian ichaxon netéma-kaskin notsínkana iki. Ikaxbi jatiangkaya

bebonbires koshin: —¡Ea noibawe Jesús, Davidkan Baké! —iki saí ika iki.

⁴⁹ Jaskáa chankáxon Jesussen jato yoia iki: —Ea kenaxonkanwe —akin. Jatian ja benche kenakin neskáakana iki: —Koshiakin shinantaanan jikiwe; miara kenai —akin.

⁵⁰ Jaskáakana jan perakoota chopajopetax potabeirani westíorai chorontaanan, Jesúsiki jóa iki.

⁵¹ Jatian Jesussen yokata iki: —¿En mia jaweatiki mia keenai? —akin. Jatian ja benchen yoia iki: —Min oinmatinra ea keenai Maestró —akin.

⁵² Jaskáa Jesussen yoia iki: —Moara mia kati atipanke, eki koshiaxa mia benxoke —akin. Jaskáatianbi ja benche iwanaton moa oinna iki. Jaskatax moa Jesús chibani bain kaa iki.

Jerusalénhain Jesús nokota

(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

11 ¹ Jatian moa Jerusalénhain nokóti ochóma, ja Betfagé betan Betania jema bekeiba iká Olivos janeya mananman nokóxon, jaonmea onanai rabé Jesussen raana iki,

² neskáakin yoixon: —Noa ponte iká jemashoko ikainko kabékontanwe. Jain kaxonra tsoabi jan peyakai peokoota-mapari burro bake nexakana maton nokoí kaai. Ja choroixon ea bexontan-kanwe.

³ Jatian jaweatiki maton choroai akin mato yokákana, jato yoitankanwe: Non Ibora jan keenai. Ramabishokora mato non jakiribi bexonai akin atankanwe —akin jato aká iki.

⁴ Jaskáakin yoia kabékonxon baikexa iká xobo xepotaiin nexaa burro bake nokoxon chorokana iki.

⁵ Jatian jatíribi jain ikábaon jato yokákinkana iki: —¿Jaweakiki mato iitai? ¿Jaweatiki ja burro bake maton choroai? —akin.

⁶ Jatian Jesussen jaskáakin yoiti yoiwana keskáakin yoibekona, jato boma-reskana iki.

Jerusalénhain Jesús nokota.

⁷Jaskáaxon burro bake Jesús boxonkana iki. Boxon jaton taribaon peka-kaaxonkana, Jesús jan peyakax kaa iki.

⁸Jatianra kaaitian jaon rarokin ichaxon jaton taribo bainapo kakaaxonkana iki. Jatiribibaonbiribi pei xatexon bainapo tipinxonkana iki.

⁹Jatian ja rekenain boaiboyabi ja chinitain beaibo neskati koshin saa ibainkana iki: —¡Noa kishpinmawe!

¡Nonra mia jowé akai, mia riki ja Ibon janenko joái!

¹⁰¡Nonra mia jowé akai, mia riki non apo; ja non papa David ipaoni keskáribi! Noa kishpinmawe non ani Diosé —iki ikana iki.

¹¹Jatian kaax, Jerusalénhain nokotax, Dios rabiti xobon jikia iki. Jain jikixon, jatíbi jawéki oinkin senenhatanán, moa yantan iketian, jawen chonka rabé

jaonmea onanaiboyabi Betaniain kaa iki.

**Bimioma higo jakomanon ixon,
Jesussen yoia**
(Mt. 21.18-19)

¹² Jatian nete xabáketian, jawen joni-boyabi Betaniainoax kaai, Jesús jawé-kiakasa iki.

¹³ Kakin ochóxonbi, higo icha peia merataan, bimiara ibirai ixon oinni kaa iki. Ja kaxon oinnabi, pei icha-yares iká iki, jawen bimititianmapari ikax.

¹⁴ Jatian jaskara oinxon, Jesussen ja higo yoia iki: —Ramara jawetianbi, mionmea tsonbi bimi kokoyamanoxiki —akin. Jaskaitian jaonmea onanaibaon ninkata iki.

Dios rabiti xobo Jesussen jakonhaa
(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹⁵ Jaskáabaini boax, Jerusalénhain nokókana iki. Jain ikax, Dios rabiti xobo meran Jesús jikia iki. Jaskáxon, ja jainoa jato maromaibo, itan jato maroxon bixonaibo jokonhaa iki. Ja koríki cambianaibaon mesabo jato werananpakea iki, itan ja xotó jato maromaibaon yakátiboribi jato weranpakea iki.

¹⁶ Jatian Dios rabiti xobo meran, jawe jawékibi botima jato yoia iki.

¹⁷ Jainxon jato esekin neskáakin, yoia iki: —Wishá meranra yoiai: ‘Nokon xobora iti jake, jatíbiainoa jonibaon jainxon orankanai xobobiribi’. Ikaxbi matonra imake jainoax yometsoi xobo —akin jato aká iki.

¹⁸ Jato jaskáaitian ninkatax, ja *sacerdotebaon koshibo itan esé onan joni-baon ninkata iki. Jatianra rakékin, jaskáaxon Jesús reteti benakana iki. Jatíbi jonibo Jesussen joi yoiaitian ninkatax ratékanaitian.

¹⁹ Jatian moa yaméketian, Jesús, jaonmea onanaiboyabi ja jemameax moa boribakana iki.

Higo bimioma moa tanoa
(Mt. 21.20-22)

²⁰ Jatian nete xabáketian, jakiribi yamékiri kakin oinna, ja higo nia iibata moa taponyabi tanoa iká iki.

²¹ Jatian jaskata ointaan shinan-rixon, Pedron, Jesús yoia iki: —Oinwe, Maestro. Ja jakonmaan ixon min yoiibata higura moa tanoke —akin.

²² Jatian Jesussen yoia iki: —Dioskires koshikanwe.

²³ Enra mato ikonshaman yoiai, jawekeska ixon, westíora jonin atiki Dioski koshixon, nato manan neskáakin yoikin: Nenoax tsekékaini kaax, aniparon pakétanwe akin. Jatianra Diosen imaxonti iki, ponté shinanxon, ja en yoia keskára ea imaxonai ixon ikonhaketian.

²⁴ Jakopira en mato yoiai, jatíbi maton oración meran yokatai jawékibo, moara non bike ixon shinanxon akanwe. Jatianra maton biti iki.

²⁵ Jawetianki maton oranai, ja wetsa-boki mato jakonmaatabo moa shinan-xonyamakanwe. Ja naikanmea maton Papa Diosenribi, maton ochabo moa shinanxontima kopí.

²⁶ [Ikaxbi jawetianki, jatoki jakon-maata ixonbi, maton ja shinanxonkin jeneyamai, jatianra ja naikan iká non Papa Diosenribi maton ochabo shinan-xonkin jenetima iki] —akin.

Jesussen yoiti koshi
(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

²⁷ Jaskatax Jerusalénhain, boribakana iki. Jain kaax, Dios rabiti xobo meran Jesús jiki ax kawantanaitian, *sacerdotebaon koshibo, esé onanbo, itan judíobaon joni koshibo, jaki bekana iki.

²⁸ Jatian jabaon Jesús yokákana iki: —Jawe koshi ixonki akai min jaskáakin? ¿Tsonki mia jaskáati yoia? —akin.

²⁹ Jatian Jesussen jato yoia iki: —Enribira rama mato yokatai. Maton

ea yoiketianra, enribi mato yoiti iki, tson yoiatonki jaskarabo en akai ixon.

³⁰Tson ati yoiaki, Juanman jato bautizana iki ¿Diossen, iamax jonibaon ati yoiaki aká iki? Ea yoikanwe —akin.

³¹Jatian jato jaskáakin yokatabi, jaskáshamanhakin yoiti atipanyamaxon, jatobiribi yokakanani neskákana iki: —¿Nonki jawekeska yoiti iki? Diossen jaskaáti yoiara jato imaa iki, akin non akábira: ¿Jawekopiki maton ikonhayamaa iki? Akin noa ati iki.

³²Jatian jonibaon ati yoiara aká iki, akin non akábira, noki jonibo ramíti iki —iki ikana iki. Jaskáarakana iki, ja Juan jatíxonbi *profeta onankana iketian.

³³Jaskákinra, Jesús yoikana iki: —Nonra onanyamake —akin. Jatian Jesussen jato yoishokoa iki: —Jaskara iketianra, enribi mato yoiamai, tson yoiatonki en jaskarabo akai ixon —akin.

Jakonma shinanya teetaiboki yoinmeeta esé

(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

12¹Jatian jakiribi, jawékikiriakin yoinhanan esekin jato Jesussen neskaa iki: —Westíora joninra aká iki, jawen wainko uva banakin. Jaskaáaxonra ja wai katemakin chiketa iki. Jainxonra uva potsiti shanka nachina iki. Jaskaáxon westíora torre aká iki jainxon koiranti. Jaskaáayonxonra jaweti teetai joni, jawen uva wai menia iki, jain teekanon ixon. Jato jaskáa pekáo ja wai ibo ochó kaa iki.

²Jatian uva tsekati senenketian, ja wai ibon jawen yonoti joni jatoiba raana iki, ja jan bititii jatíribi uva bimi jatoi-bakea bixonon ixon.

³Ikaxbi raankenbi ja jonibaon yatanxon rishkionxonres, jawebioma raankana iki.

⁴Jaskáakanketianra, wetsa jawen yonoti jatoiba raanribia iki; ikaxbira tsakaxon maxteyonkana iki. Jaskaáax jakonmaibiresbo jaki yoyo ikana iki.

⁵Jatianra wetsa jawen yonoti raanribia iki, kakenbi jaribi retekana iki. Jaskákana pekáo, icha jawen jatíribi yonotibo jato raanribia iki. Jatianra bokanketian, jatíribibo rishkionkana iki, itan jatíribibo retekana iki.

⁶Jatianra moa westíora joniabichoshoko baneta iki. Já iká iki, jawen noi bake. ‘Jara senentianbi raana iki, jara ea jakonshamanxonres bixonkantiki ixon shinantaanan’.

⁷Ikaxbi ja raana joaitian oinnax, ja jakonma shinanya teetai jonibo yoyo ikana iki: ‘Nato riki ja jawen papan wai jan biti. Retenon akanwe, jatianra noakaya wai ibo iti iki’, ikibo.

⁸Jaskáxon yataanan, ja wai ibon bake retekana iki. Jaskaáaxon jawen yora waimaan boxon, potakana iki.

⁹¿Jatianmein ja wai ibon jato jaweati iki? Jaweamakan kaxonra, ja teetai jonibo reteti iki. Jaskaáaxonra, wetsabo jawen wainko imati iki.

¹⁰¿Matonki ja wishá meran iká joibo yoyo ayosma iki? Ja Wishá meranra ikai neskati:

‘Ja xoboaibaon, rotokana makanra, jákaya jaki kikini xobo koshiti makan baneta iki.

¹¹Natora Diossenbi imaa iki, jakopíra noa ikonbiresi ratékanai’ —akin jato aká iki.

¹²Jatian jawékiki yoinhanan, jatobi yoikin aká onanxon, Jesús yatankas-kana iki. Ikaxbi joniboki rakékin, moa jaweayamakin potabainkana iki.

Apo kopiátibokiriakin Jesús yokákana

(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

¹³Jaskata pekáo, jawetii *fariseobo betan Herodes rabékinaibo, Jesússiba raankana iki. Jabaon kaxon yokata jakonmaibo Jesús yoyo iketian, ramiati shinanxon.

¹⁴Jatian raankana kaxon, Jesús yokákana iki: —Maestro, nonra onanke min ikon joibores yoiái. Minra ja min jato

onanmaibo yoií ikanainbi jato ninká-xonyamakin, jaskatax Dios keenai keskati jakantiakinres jato onanmai. Jakopira mia non yokatai: ¿Jakonrin ja apo kopíati yoiái non meniti? ¿Nonki kopíatiki o akáma? —akin.

¹⁵Ikaxbi beparankinres akanai onanxon, Jesussen jato yoiái iki: —¿Jawekopiki maton ea jakonmain pakémati shinanxon tanai? En oinnon ja korfíki ea neri bexonkanwe —akin.

¹⁶Bexonkanketian oinxon, jato yokatai iki: —¿Tsoa jisárin itan tson janerin nato korfíkiain iká? —akin. Jatian yoiákana iki: —Césarna riki —akin.

¹⁷Jatian Jesussen jato yoiái iki: —Jaskara iken, ja Césarna iketian César menikanwe. Jatian Diossenabiribi Dios menikanwe —akin. Jato jaskáakin yoiái ratékana iki.

Mawábo jiriribiti

(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

¹⁸Jatian jawetii *saduceobo, Jesús oinni bokana iki. Jabo ikana iki, mawatax jirikanti ikonhayamaibo. Jakopi jakiriakin Jesús yokákana iki:

¹⁹—Maestró, Moiséssenra noa neskara wishaxonike: Westíora wanoya joni jawen awin betan bakeamabi mawáketian, jawen wetsan ja kachiana ainbo bití. Bixon, jabé bakea, ja bake moa ja mawata jonina ikai.

²⁰Jatian jaráa iki, kanchis jawetsabires. Jaton rekenra japari wanoaxbi, bakeamabi mawata iki.

²¹Jatianra, japekáo iká jawen wetsan, ja ainbo bia iki. Ikaxbi jabé bakeaamabiribi mawata iki. Jatian jaskaribi, ja kimisha itin iká jawen wetsa winota iki.

²²Jaskatax, ja kanchis wetsabi ja ainbo bixon jabé bakeaamabi mawati keyókana iki. Jatian sentiaiinbi, ja ainboribi mawata iki.

²³Jaskara iken, ja kanchisxonbi awinhani ikaxmein, ja jiriti nete noko ketian ¿Jaweraton awin inoxiki ja ainbo? —akin.

²⁴Jatian Jesussen neskaa iki: —Matora shinan meran benotabo iki. Ja wishá meran yoiái joibo, itan Diossen atipana koshi onanyamaa kopí.

²⁵Ja mawábo jiri axa tsoa jonibi wano-yamanoxiki, itan tsoa ainbobi beno-yamanoxiki. Jatianra ja naikanmea ángelbo keskáres inoxikanai.

²⁶Jatian ¿Ja mawatabo jiriti, ja Moiséssen wishani meran yoiáiboki maton yoyo akama iki? Jainra yoiái ja zarza jiwi tiritai meranxon Diossen neskáakin Moisés yoini: ‘Ea riki, Abrahamman Dios, jainoax Isaacnin Dios, itan Jacobnin Dios’, akin.

²⁷Jara mawábaon Diosma iki, jara jiriabaon Dios iki. Matora shinan meran benotabo ikanai —akin jato aká iki.

Ja senenhati kikin joi

(Mt. 22.34-40)

²⁸Jatian jainshaman jato Jesussen yoiái ninkatax, westíora esé onan joni joxon, yokata iki: —¿Jawerato senenhati joikayarin, ja jatíbi esébo xewina? —akin.

²⁹Jatian Jesussen yoiái iki: —Ja jatíbi esébo xewina senenhati joi riki, neskara: ‘Ninkákanwe *Israel jonibo, ja non Ibo Diossiki, jabichores non Ibo.

³⁰Akonkin; jatíbi min jointiaxonbi, min kayayaxonbi, min shinanyaxonbi itan min koshiaxonbi min Ibo Dios noiwe’, iki iká.

³¹Japekáo iká riki: ‘Minbix noikaata keskáribiakin, wetsaboribi noiwe’, iki iká. Yamarake wetsa neskara esé xewina, japari non senenhati —akin jato aká iki.

³²Jatian esé onan jonin yoiái iki: —Ikonra min yoi ke Maestró, westíorabicho riki non Dios, wetsara moa já pekao yamake.

³³Jaskara iken, ja non jointiaxonbi, jatíbi non shinanyaxonbi, jatíbi non koshiaxonbi Dios noiti, itan nonbix noikaata keskáribiakin wetsabo noiti riki, ja jatíbi Dios menitibo itan jainxon Dios yoina menoxonti bebonbires jakon —akin.

³⁴ Jatian ja esé onan jonin, jakonhakin yoiketian, Jesussen neskaa iki: —Miara ja Diossen ikinaton jati netenko moa jikitiyes iki —akin. Jatian jaskáa pekáo, moa yokáribiti onsatankana iki.

¿Tson Bakemein iki Cristo?

(Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)

³⁵ Jatian Jesussen, Dios rabiti xobo meranxon, jato esei iikinbi, jato yokata iki: —¿Jawekopiki ja esé onanbaon, ja Cristora Davidkan bake iki ixon yoikanai?

³⁶ Ja David inike, Diossen Shinanman imaa, já yoi neskati:

‘Ja Ibonra yoia iki, ja nokon Ibo:
Nokon mekayao yakáwe,
ja min rawibo en mia
jatoaresmai kaman’, iki.

³⁷ Ja Davidkanbi, Ibó akin akai ikaxki ¿Jawe keskatax ja *Cristo Davidkan bake iti atipana? —akin. Jatianra ja icha jonin, keenshamanxon ja Jesussen yoiaibo ninkákana iki.

Jesussen jaton ikábo jato yoixona

(Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Jatian jato esekin, Jesussen yoia iki neskákin: —Esé onanbo ikai keskati jayamai koirameekanwe. Jabora ikai, tapó chopa sawéyabores kawanhatani, itan icha jonibo tsinkitain kaketian jakonhakin saludankantinibores keeni.

³⁹ Jain tsinkiti xobo meran jikiaxbo ikanai rekenaishaman yakátininbores keeni, itan jakonshaman ikainxonbores pitin keeni.

⁴⁰ Jainxonra ja benomaatabaon xoboboribi jato bichinkanai. Jatian jato jaskáax, paranakin akanai kikin nenkébo orankin. Jabora, Diossen kikinbiresakin, masá tenemanoxiki —akin jato aká iki.

Benomaayatón Dios koríki menia

(Lc. 21.1-4)

⁴¹ Jatian Jesús yakata iká iki, Dios menikin jain koríki napóxonkanai

ponté. Jainxon oinna iki, Dios menikin napókanaitian. Ja icha koríkiabaon, icharibi akana iki.

⁴² Jaskaai iikanainbi, westíora jawebioma benomaata ainbo joxon, Dios menikin rabé chorish koríkishoko nanea iki.

⁴³ Jaskáketian, oinxon jaonmea onannaibo tsinkixon, yoia iki: —Ikonshamanra en mato yoiai, nato jawebioma benomaata ainbaonra, jatíbibo xewinbainbires, Dios koríki menike.

⁴⁴ Icha koríkiabaonra, jaton koríki texeabores menike. Ikaxbi nato ainbaonra, jawebiomashoko ixonbi jatíbi já jayata koríkishoko Dios menike —akin jato aká iki.

Dios rabiti xobo ras iti Jesussen yoia

(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

13 ¹ Jatian Jesús, Dios rabiti xobo-meax pikotaitian, westíora jaonmea onanaitonin yoia iki: —Maestró, oinwe nato makan akana ani xobo, jainoax jawen chikéribi metsáshaman —akin.

² Jatian Jesussen yoia iki: —Nato ani xoboakana min oinnara, jatíbi ras inoxiki. Westíora makantanibira, jabé makanki perakaa yamanoxiki —akin.

Nete senenamatianbi ja oinxon onantibo

(Mt. 24.3-28; Lc. 17.22-24; 21.7-24)

³ Jaskata pekáo, Olivos mananman bokana iki. Ja manan iki, Dios rabiti xobo iká bekeiba. Jain Jesús yakata iketian, oinnax jaonmea onannaibo bekana iki. Jabo iká iki; Pedro, Jacobo, Juan, Andrés. Jabaon jatonbiribi Jesús yokákana iki:

⁴ —Noa yoiwe ¿Jawetianki, ja min yoia keská jawékibo iti iki? ¿Jawe keska jawékibo ikai oinxonki moa nete senenti ochóma non onanti iki? —akin.

⁵ Jatian Jesussen jato yoia iki: —Mato tsonbi, paranyamanon koiranmee-kanwe.

⁶Eki yoimeetaxa icha benóxikanai, jabora inoxiki: 'Ea riki Cristo iki ikaibo. Jaskaáxonra, icha jonibo jato parano-xikanai'.

⁷Jatian wetsankobo reteanankanaibo, itan moa reteanantibores ninkataxbi, ratéyamanoxikanwe. Jaskarabora iti jake, ikaxbira, nete senenamapari inó-xiki.

⁸Jainoaxibira, nato mainmeabo betan wetsa ochó mainmeabo retea-nanoxikanai. Jainoax apobora, wetsa ochokea apobo betan reteananoxikanai. Wetsanko, wetsankobora niwanno-xiki Jainoaxibira jawékiatinin inoxi-kanai. Jaskara onitsapiti jawékibora, ja peokooti ikaibopari iti iki.

⁹Jaskara iken, kikini koirameekanwe. Matora yatanxonbo joni koshiboiba bono-xikanai. Jaskaáxonra, ja jain tsinkíti xobo meranxonbo mato rishkinoxikanai. Ea kopira joni koshiboiba, itan apoboiba mato bonoxikanai. Jatian jaskarainbo bokanara, nokon joi maton jato yoinoxiki.

¹⁰Ja nete senenamatianbira, jatfbiain-pari ja ikon joi yoikaati jake.

¹¹Jaskáakin mato bokana, jaweraki-mein en jato yoiti iki ixon maton masá shinantima iki, Diossenbi, itan jawen Shinanmanbikayara, jaskati yoyo iti joibo mato menitiki.

¹²Jainxon jonibaonra, jaton wetsabi retekanon ixonbo jato yatanmanoxi-kanai. Jainxon papabaonribi jaton bakebi jato yatanmanoxikanai. Jatian bakebaonra, jaton aniboki kikini sináxon, jato retemanoxikanai.

¹³Jainxonra, ea kopi, jatíbi jonibaon mato omísnoxikanai. Ikaxbi jawerato-boki eki koshii jenéyamai, jabora kish-pinnoxikanai.

¹⁴Jaskarabo iken, ja Danielnin wishani joibo yoyo axon jaweraki ikárin ixon, onankanwe; jawetianki ja Dios rabiti xobo meranxon, kikinbires jakonma jawéki akanaitian maton oinnai, jatianra ja Judeain ikábo, jatianbi moa mananman jábati bokanti iki.

¹⁵Jaweratoboki ja neten, jaton xobo bochiki iki, jabora moa naman jotima iki, itan jaton jawékibo bii moa xobon jikitima iki.

¹⁶Jainoax ja wainko ikábora, jaton perakooti chopá biibobi moa xobonko bekantima iki.

¹⁷Jawe iredaipanon! Ja nete nokóke-tianra noibati inoxikanai, ja tooyabo, itan ja bake xoma amakin jenemamabo.

¹⁸Jaskara iken Dios orankanwe, neskara jawékibo oitian napo iamanon ixon.

¹⁹Jatianra inóxiki akonbireskin masá teneti nete, ja Diossen nete joniakin peonontianbira tsonbi jaskáakin masá teneama iki itan japekaora moa jaská-tibo yamanoxiki.

²⁰Ja masá teneti netebo non Ibon basibires imaabira, tsoabi kishpinyama-keanke. Ikaxbi jawen katota jonibo noixonra, Diossen ja masá teneti nete basima itiakin imaa iki.

²¹Jawekeska ixon, akanti iki mato yoikin: 'Oinni bekanwe, neno riki Cristo, akin. Iamaxon, ono riki oinni bekanwe', akin. Mato jaskáakanabi, ikonhayamanoxikanwe.

²²Ja netebaonra, ikonma Cristobo itan ikonma *profetabo bexon, ja oinxon onanti jawékibo itan rateti jawékibo anoxikanai; jaskáxon jato parannoxon. Jawekeska ixonra ja Diossen katota joni-bobi, jato parankantiki.

²³Jaskarabo ikámatianbira en moa mato yoike; koiranmeetax jakanwe.

Jonin Bake jakiribi joti

(Mt. 24.29-35, 42, 44; Lc. 21.25-36)

²⁴Ikaxbi jaskákinbo moa masá tenekana pekáora, bari nokanoxiki. Oxenribi moa yamé tenayamanoxiki.

²⁵Wishtínbora naikanmeax, maanoxiki. Jainoaxa, ja naikan iká koshi jawékibo shakónoxiki.

²⁶Jatianra ja jonin Bake, nai koinman jawen atipana koshia, itan jawen pené-yabi joaitian oinnoxikanai.

²⁷ Janra ja ángelbo raannoxiki jawen katota jonibo, ja mai senenainkonía, itan ja nai senenainkoniabi jato tsinkinon ixon.

²⁸ Ramara higoki yoinhanan en mato onanmai. Ja higo jawen peibo tinini keyotax, pechokooketian oinxon, akai maton onankin, moara baritiati ochóma iki ixon.

²⁹ Jaskáakinribira, ja yoia keskábo ikai oinxon maton onanti jake, ja jonin Bake jotira moa ochóma iki ixon.

³⁰ Enra mato ikonshaman yoiai, ramatian jaa jonibo jarésparikankebira, neskarako senenti jake ixon.

³¹ Ja nai betan maira keyónoxiki, ikaxbi nokon joira jawetianbi keyóyamanoxiki.

Cristo joti nete onanyamakana

³² Ikaxbi ja neteshaman, itan ja hora jotira tsonbi onanyamake. Ja naikan iká ángelbaon itan ja Bakenbira onanyamake. Nokon Papanbichoresa onanke.

³³ Jaskara iketian, oxaa keskábo iamai, koirannai keskábo ikanwe. Matonra onanyamake, jawetiankayaki jaskarako iti iki ixon.

³⁴ Ja westóra jonin ochó kakín jawen xobo koiranon ixon jawen yonotiboki jenebaini keská ikanwe. Ja jonin kakín anike, jawen yonotibo westóra teebo menipakekin. Jatian ja xepóti koirannai joniribi yoia iki, kikinhakín koiranti.

³⁵ Jaskara iken, oxá besoabo keská ikax, moa manatares ikanwe. Matonra onanyamake ja xobo ibo jatian joti. Jawe keska ikaxa, joti iki, yantanshoko, yamé pochínikon, atapabene keotaitian, iamax nete xabataitian,

³⁶ matora joxon oxaa keskábo nokonake.

³⁷ Ja en mato yoiaiboribira, jatíbibo en jato yoiai: Moa oxá besoa keskábo ikanwe —akin jato aká iki.

Jesús yatanoxon shinan akana

(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

14 ¹ Jaskarako inontianra, rabé neteres maxkata iká iki moa *Pascua fiesta iti nete, itan *levaduraoma aká

pan piti fiesta neteribi. Jatian *sacerdotebaon koshiboyabi, ja esé onanbo bekana iki, ja Jesús paranhanan yatanxon reteti shinanyanix.

² Jatian jatírribibo neskákana iki: —Fiestatian atima riki, noara jonibaon sináxon ramiakanake —iki.

Ainbaon Jesús ininti machita

(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

³ Jatian Jesús iká iki Betaniain kaa, ja *lepraya iantana Simonman xobon. Jain ixon, mesan pii Jesús yakáketian, westóra ainbo joá iki, ja *alabastro pomonko *nardo akana ininti kikinbires inín, itan kikinbires kopí tsomáya. Ja toetaanan, ainbaon Jesús machita iki.

⁴ Jaskáaketian oinnax, jatírribi jain ikábo sinati, jatobiribi yoyo iki, neskákana iki: —¿Jaweatikí aká ja kikinbires kopí ininti yoyókin?

⁵ Jakayara ike ja kimisha pacha nete teexon koríki bititii senen maroti. Jaskáaxon ja jawékiomashokobo jato akinox —ikibo. Jaskatax, ja ainboki jakonmaibo yoyo ikana iki.

⁶ Ikaxbi Jesussen jato yoia iki: —Oinreskanwe ¿Jawekopiki mato jaki ramitai? Jan ea jaskáara jakon jawéki iki.

⁷ Ja jawebiomashokobora, jatíbítian mato betanbi inoxikanai. Jaskara ikenra, mato keenatian maton jabo akinti atipanke. Ikaxbi eara neno jatíbitian mato betanbi iamanoxiki.

⁸ Nato ainbaonra, jawen atipana senen ea jakonhake. Jayá ea miinkanon ixonra, inintinin nokon yora ea inínhaxonke.

⁹ Ikonshamanra en mato yoiai: Jaweranoxon inonbira nato netenxon Diossen joi yoikin, nato ainbaon ea jaskáani yoinoxikanai —akin jato aká iki.

Jakonhai keská ixonbi, Judassen Jesús jakonmaa

(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

¹⁰ Jaskáketian ja, jaonmea onanai jawen chonka rabéainoa, Judas

Iscariote, *sacerdotebaon koshiboiba kaa iki; jato Jesús yatankiinoxon jato betan shinan akí.

¹¹ Jato jaskáakin yoia ninkatax, ikon-biresi rarokin, koríkinin kopiáti Judas yoikana iki. Jatianra jaskaxon jato yatanmati moa jan benaa iki.

Non Ibon yamé jawékiaa

(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23;

Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹² Jatian ja levaduraoma aká pan piti fiesta peokoota nete, itan *Pascua iketian ja carnero bake retekanai netenra, jaonmea onanaibaon Jesús yokákana iki: —¿Jawerano kaxon, ja *Pascua netetian non piti axontininki mia keenai? —akin.

¹³ Jatianra Jesussen jaonmea onanai rabé raankin yoia iki: —Jerusalén jeman kabékontanwe. Jain kaxonra, chomon onpax boai joni maton nokoi kaai, ja joni kaaitian, chibantankanwe.

¹⁴ Jawerato xobonki ja joni jikiai, jain-ribi jabébi jikixon, neskáakin ja xobo ibo yoitankanwe: ‘Non Maestronra mia yokatai ¿Jawerato xobo nachiterin ja eonmea onannaibo betan, *Pascua fies-tatian en jainxon jawékiati?’ akin.

¹⁵ Maton jaskáara, ja bochiki iká ani nachite moa jainxon pitires inon ixon benxoayonkana mato oinmati iki. Jatian jainxonra ja pitibo moa maton ati iki —akin jato aká iki.

¹⁶ Jaskáakin yoia jaonmea onanai rabé kabékona iki. Boax jeman nokóxon oin-kana, ja Jesussen jato yoiwana keská-shaman nokobekona iki. Kaxon ja *Pascua neten, piti moa akana iki.

¹⁷ Jatian moa yametaishoko, jawen chonka rabé jaonmea onanaiboya, Jesús jain nokota iki.

¹⁸ Jatian moa mesankoxon pii yakáxon, Jesussen jato yoia iki: —Ikonschamanra en mato yoiai, ja ebetan pii itina mato westíoratonra, ea jakonhai keská iikinbi ea jakonmaano-xiki —akin.

¹⁹ Jaskáakin jato yoia, masá shinan-kana iki, jainxon westíoraxonbo, Jesús yokápakékana iki: —¿Earin jan mia jato yatanmati? —akin.

²⁰ Jatian jato yoia iki: —Ja mato chonka rabé ikainoa, ja en akai raton-ribi ebébi pan montanai riki, jan ea jato yatanmati.

²¹ Ja Wishá meran jaskáti yoiai keská senennon ikaxa, ja jonin Bake mawáti jake. Ikaxbi ¿Jawe iresaipanon, jakonhai keská ixonbi ea jan jakonmaati! Jakonkayara ikeanke já joniamia —akin jato aká iki.

²² Ja pii iikanaitian, pan bixon Jesussen Dios iráke aka iki. Jaskáaxon ja pan tobapaxexon, jato menikin yoia iki: —Pikanwe, natora nokon yora iki —akin.

²³ Japekaora ja xeatia vasoribi bixon, Jesussen Dios iráke aka iki. Jaskáatanan, jato menipakea, jatíxonbi xekana iki.

²⁴ Jato menikin yoia iki: —Nato riki nokon jimi, janra ja senenhabekonti joi Diossen aká onanti imai. Ja jimira chikotai icha jonibo kishpinmeekanti kopí.

²⁵ Ikonschamanra en mato yoiai, enra mato betan jakiribi vino xeyamano-xiki, ja Diossen ikinaton jati netenxon non jakiribi bená vino xearibii kaai kaman —akin jato aká iki.

**Já onanaxbi Pedro paranati
Jesussen yoia**

(Mt. 26.30-35; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

²⁶ Jatian moa bewai senentaanra, Olivos janeya mananman bokana iki.

²⁷ Kakin Jesussen jaonmea onannaibo yoia iki: —Nato yaméra jatíxonbi maton eabicho potanoxiki. Ea maton jaskaáti yoiira ikai Diossen joi meran neskati: ‘Oveja koirannai joni en retekietianra, jawen ovejabo janbisnoxiki’, iki.

²⁸ Ikaxbi jakiribi jiriixa mato kaama-tianbi, eapari Galileanko kanoxiki —akin jato aká iki.

²⁹ Jaskáketian Pedron yoia iki: —Wetsabaon miabicho potakenbira, en mia ayamanoxiki —akin.

³⁰ Jatian Jesussen Pedro yoia iki: —Ikonshamanra en mia yoiai, rama yamébira, rabeti atapa keotamabi, ea onanaxbi mia kimishai parananaxiki —akin.

³¹ Jaskáabi Pedron yoia iki: —Ea mibébi mawáti onanaxbira, ea parayanamanoxiki —akin. Jatian jatíxonbi jaskáakinbires yoikana iki.

Getsemaníainxon Jesussen orana

(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)

³² Jainoax Getsemaní janeya wainko bokana iki. Jainxon, Jesussen jaonmea onannaibo yoia iki: —Enpari oranbatanon, nenobi yakáxon ea manakanwe —akin.

³³ Kakinra, Pedro, Jacobo, jainoax Juantiíres jato ioa iki. Kaaibi Jesús raketi kikinbiresi onisa iki.

³⁴ Jatian jato yoia iki: —Eara ikonbi-resi mawákasnon kaman onisai; nenobipari ikanwe, oxayamakanwe —akin.

³⁵ Jato jaskábaini orichaashoko kaax, maikibi bekepixon, orana iki: Ati ixon masá tenemayamanon ixon.

³⁶ Ja orankin, neskaa iki: “Papá, minra jatíbi atipanke. Jaskara iken, min keen iketian, masá tenetiainoa ea pikómawe. Ikaxbi nokon keena keská ea imayamawe; mia keenai keskáreskaya ea imawe”, akin.

³⁷ Jaskáatanan, jaonmea onanaboiba joríbaa iki. Joxon oxakana jato nokoa iki. Jatian Pedro yoia iki: —¿Miaki oxaa Simón? ¿Minki westíora horatanibires oxá teneti atipanymaa?

³⁸ Oxayamakin orankanwe; matora ochanake. Shinan meranra mato ati shinanya iki. Ikaxbi maton yorara yosma iki —akin.

³⁹ Jatian Jesús orani karibaa iki. Kaxon, awana keskáribiakin orana iki.

⁴⁰ Jainoax jakiribi joxon, jato oxaa nokoribia iki. Oxakashorai betireskana,

jatian jaskáshamanhakin Jesús yoitibobi atipanyamakana iki.

⁴¹ Jatian moa ja kimisha itin, jakiribi joxon, jato yoia iki: —¿Matoki oxaa, itan tantiabopari ikanai? ¡Weníkanwe! Moara ja jonin Bake, ochaya jonibo yatanmakanti hora nokóke.

⁴² ¡Weníkanwe, moa noa bokanon! Jan ea jakonhai keská ixonbi ea jakonmaakai jonira moa joái —akin jato aká iki.

Jesús yatankana

(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴³ Jato jaskáakin yoií itainbi, ja chonka rabéainoa westíora jaonmea onanai Judas, icha jonia joá iki. Ja jonibo iká iki, espadayabo, jainoax jiwiabo; ja *sacerdotebaon koshiboyaxonbi, esé onanbaon, itan *ancianobaon jato raana bekana.

⁴⁴ Ja jakonhai keská ixonbi, jan jakonmaakai Judassen jato yoia iká iki, jan jaskáaitian oinxon yatánkanti. Ja iká iki: “Ja kaxon betsó akaitian, yatanxon koiranshamanxon, bokanti”.

⁴⁵ Jatianra jaki ochómakiranxon, Judassen, Jesús neskaa iki: —Maestró —akin. Jaskáatanan betsó aka iki.

⁴⁶ Jaskáaitian oinxon, Jesús yatanxon nexakana iki.

⁴⁷ Jatian jain westíora ikatonin, espada tsekataan *sacerdotebaon koshin yonoti, paxtea iki.

⁴⁸ Jatian Jesussen já yatani bekanabo yoia iki: —¿Eaki yometso iki, ja espadayabo, itan jiwiabo bexon, maton ea yatanti?

⁴⁹ Netetiibira ea mato betan ipachoi; Dios rabiti xobo meranxonbo Diossen joi yoianan jato esei. Ixonbi jawetianbi maton ea yatanyamaa iki. Ikaxbi Wishá meran yoiai keskábo senennon ixonresa, rama maton ea jaskáai —akin.

⁵⁰ Jatian jaonmea onannaibo, ja Jesús bicho potabaini jabákana iki.

⁵¹ Jaskáakin jabicho potakankebi, westíora chopan rakóya bakeranonmanbicho, Jesús chibana iki. Jatian járibi yatankana iki.

⁵² Ikaxbi jan rakota chopa raopee-kaini, chopoma jábati ishtoa iki.

**Joni koshibo tsinkita
bebon Jesús bokana**

(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55, 63-71;

Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵³ Jaskáxon Jesús bokana iki, ja *sacerdotebaon kikin koshiiba. Jain iokanketian, wetsa *sacerdotebaon koshiboyabi, judíobaon joni koshibo, itan esé onanbo tsinkíkana iki.

⁵⁴ Jatian Pedroribi, ochóxonres Jesús chibanboi kaa iki. Kaax *sacerdotebaon joni koshin xobo jema ikain jikiax, policiabo betan chii kexa yooti yakata iki.

⁵⁵ Jatian *sacerdotebaon koshiboyaxonbi, judío koshibaon, jakopi rete-noxon nan jakonma aká yoiti joni bena-kinbi nokoyamakana iki.

⁵⁶ Icha joni jaki jakonmai jansoibo yoyo ikanabira, jaskáakinshamanbires yoiamakana iki.

⁵⁷ Ikaxbi jatíribibora Jesúski ramitires, jansoibo ikana iki, neskati:

⁵⁸ —‘Nonra ninkata iki, ja jonibaon aká nato Dios rabiti xobo ras axonra, jakiribi kimisha neteres en wetsa aríbati iki; ikaxbi jara iti iki jonibaon akáma’, iki ikaítian —iki ikana iki.

⁵⁹ Ikaxbira jaskáakinshamanbires yoiamakana iki.

⁶⁰ Jatian jaskákanketian, ja *sacerdotebaon joni koshin wenixon, Jesús yokata iki: —¿Minki jawebi jato yoiamai? ¿Ikon iketiankayaki mia jaskaákinbo yoikanai? —akin.

⁶¹ Ikaxbi Jesús, jawebi yoyo iamai netéresa iki. Jaskáketician, *sacerdotebaon joni koshin yokáribia iki: —¿Miarin Cristo, ja ani Diossen Bake? —akin.

⁶² Jatian Jesussen yoia iki: —Ikon já riki ea. Matonra oinnoxiki, ja jonin Bake, jatíbi atipana koshiaton meka-yao yakata, itan nai koinman joaitian —akin.

⁶³ Jatianra ja *sacerdotebaon koshin, sinatai onankanon ixon, jawen sawea tari waxataanan, jato yoia iki: —Moara janbishaman yoike, wetsabaon yoiti-ninra, moa noa maxkáyamake.

⁶⁴ Matonbira moa ninkáke, Dioski jakonmaibires yoyo ika ¿Jawe keskaki maton shinannai? —akin. Jatianra jati-kaxbi, jara mawáti jake iki ikana iki.

⁶⁵ Jaskáxon jatíribibaon toshbá akana iki. Jainxon chopan benéxanan, tantash axonbo yokákana iki: —¿Tsonki mia aká jaskáakin onanta! —akin. Jatian ja policiabaonribi bemanankibo tima-kana iki.

Jesús onanaxbi Pedro paranaa

(Mt. 26.69-75; Lc. 22.56-62;

Jn. 18.15-18, 25-29)

⁶⁶ Jatian Pedro, xobo jema ikain yaká-ketian, *sacerdotebaon joni koshin yonoti ainbo joá iki.

⁶⁷ Joxon, ja Pedro chiikan yootaitian, jainbikon ointaanan, yoia iki: —Miaribi riki ja Nazarethainoa Jesús betan nipa-chaoi joni —akin.

⁶⁸ Jatian paranakin Pedron yoia iki: —Enra onanyamake; tsoa yoiira mia ibirai —akin. Jaskáabaini jemaori pikó-kenbi, atapabene keota iki.

⁶⁹ Jatian ja ainbaon jakiribi Pedro ointaanan, jain charotabo jato yoia iki: —Natora Jesussen joniribi iki —akin.

⁷⁰ Ikaxbi jakiribi Pedro paranaa iki. Jaskákenbi, jain charotabaon jakiribi yoikana iki: —Ikon riki mia jawen joni. Miara Galilea joniribi iki —akin.

⁷¹ Jaskáakana kikini paranakin, Pedron jato yoia iki: —Enra mato ikon yoiái, ea jansoaitian Diossenbi ea masábires tenemabanon, já yoikin maton ea akai jonira, en onanyamake —akin.

⁷² Jato jaskáatiani, moa rabeti atapa-bene keota iki. Jaskáketician Pedron shinanria iki, “atapabene rabeti keota-matianbira, ea onanaxbi kimishai mia parananaxiki”, akin Jesussen yoiibata. Jaskatax kikini winia iki.

Pilatoiba Jesús bokana

(Mt. 27.1-2, 11-14; Lc. 23.1-5;

Jn. 18.28-38)

15 ¹Jatian nete xabáketian, *sacerdotebaon koshiboyabi, judíobaon joni koshibo, jainoax esé onanbo, itan jatíbi judíobaon joni koshiboribi tsinkíkana iki. Jaskáxon moa Jesús nexayonxon, Pilatoiba bokana iki.

²Jatian jaiba bokanketian, Pilaton, Jesús yokata iki: —¿Miarin ja judíobaon apo? —akin. Jaskaa yoia iki: —Minbira moa yoike —akin.

³Jatian ja *sacerdotebaon koshibaon, jan akáma icha jawékibobi yoixonkana iki.

⁴Jatian Pilaton, yokáribia iki: —¿Minki jawebi jato yoiamai? Minbi ninkáke ja icha jawéki kopí mia jakonmaakin yoikanai —akin.

⁵Ikaxbi Jesussen jawebi yoiamaa iki. Jaskatai ointaan, Pilato rateta iki.

Jesús reteti yoikana

(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25;

Jn. 18.38—19.16)

⁶Jatian Pilaton axé iká iki, *Pascua fiestatiibi westíora preso, ja jonibaon yokáketian pikoti.

⁷Jatianribi iká iki, apoki yoitimakin joni reteabo betan westíora joniribi Barrabás janeya cárcel meran akana.

⁸Jatian *Pascua fiestatiibi Pilaton pikoai iketian, jaiba icha jonibo bekana iki, westíora pikoxonon ixon yokati.

⁹Jaskáakana Pilaton jato yokata iki: —¿Ja judíobaon apo en pikoxontiki mato keenai? —akin.

¹⁰Pilatonra moa onanna iká iki, ja Jesúski notsikinres ja *sacerdotebaon koshibaon jaiba bekana.

¹¹Ikaxbi *sacerdotebaon koshibaon moa jonibo yoia iká iki, ja Barrabás jato pikoxonon ikax, saa ikanti.

¹²Jatian Pilaton jato yokata iki: —¿Ramaki ja judíobaon apo akin maton akai joni, en jaweatiki? —akin.

¹³Jatian jonibo saa ikana iki: —Korosen awé, korosen awé —iki.

¹⁴Jatian Pilaton jato yoia iki: —¿Jawe jakonma akákayarin? —akin. Ikaxbi jabo jakiribi, ¡korosen awé! Ikires saa ikana iki.

¹⁵Jatian jonibo betan jakon banénoxon, Barrabás jato pikoxona iki. Jaskáaxon sontárobo rishkimayonxon, Pilaton, Jesús jato menia iki; korosen akanon ixon.

¹⁶Jatianra sontárobaon, ja apo jain iká xobo jemanko Jesús bokana iki, jain sontárobo ikain. Jainra jatíbi sontárobo jainbicho tsinkíkana iki.

¹⁷Jaskáaxon jan perakooti joshinyame chopá, sawemakana iki. Jainxonribi moxa maiti maimakana iki.

¹⁸Jatian jaskáakin akáx, Jesúski shiroi neskati saa ikana iki: —Ikon riki mia judíobaon apo, miara basi janoxiki —iki.

¹⁹Jaskáatanan jiwin mapoki rishkixon, toshbá akana iki. Jainoax jabebon chirankokana iki, rabiai keskati.

²⁰Jatian moa jaskati jaon shiroa pekáo, jan perakooti joshinyame chopá jopémataan jawen chopabi sawemariibikana iki. Jaskáaxon moa korosen anoxon pikobainkana iki.

Jesús korosen akana

(Mt. 27.32-44; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

²¹Ja Jesús bokaneitian, Cireneainoa Simón janeya joni wainkoníax joaitian bechikana iki. Já iká iki, Rufo betan Alejandron papa. Ja jonira keenyainbi Jesussen koros bomakana iki.

²²Jaskáaxon Jesús Gólgota mananman bokana iki. Ja joi iki: “Mapo xao”, iki iká.

²³Jain boxon, *mirra moka vinoya meskoa xeamakaskanabi, Jesussen ayamaa iki.

²⁴Jainxonra moa Jesús korosen akana iki. Jatianra, sontárobaon *suerte akana iki, tsonki jawen chopá bitiki ixon onannoxon.

²⁵ Ja Jesús korosen akannontian iká iki, moa yamékiri, iskon hora.

²⁶ Jatian jakopi retekanaí joi tablanin wishaxon, já manaon tasakana iká iki: “Judíobaon apo”, iki iká.

²⁷ Jatian rabé yometsoribi iká iki jabébi korosen akana. Westíora jawen mekayao; wetsa jawen mexkao.

²⁸ [Neskatira senena iki ja Wishá meran yoiái: “Jakonma jonibo betanbi akanara yoikana iki”] iki iká.

²⁹ Jatian jain Jesús korosen akanainko, winotaibo jakonmai jaki shiroibo, bonké, bonke iannanbi, neskákana iki: —¡Eri! Mia iká iki yoyo iki, ja Dios rabiti xobo ras ataananra, kimisha neteres en jakiribi aríbanoxiki iki.

³⁰ Jaskara ikax, minbix kishpinmeetax ja korosenmeax, pakéwe —akinbo.

³¹ Jaskaribiira ja *sacerdotebaon koshibo, betan esé onanboribi jaki jakonmai shiroi, ikana iki neskati: —Wetsabora kishpinmaa iki, ikaxbi janbixbira iti atipanyamake.

³² Ibanon ja Cristo, *Israel jonibaon apo, janbixbi korosenmeax paketi, jatianparira non oinxon ikonhatiki —ikibo. Jatian ja jabé korosen ikábobi jaki jakonmai yoyo ikana iki.

Jesús mawata

(Mt. 27.45-56; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

³³ Jatian moa bariapanketian, jatí-biain yameta iki, ja kimisha hora yantan kaman.

³⁴ Jatian ja horaribi, Jesús koshin saí iki, neskata iki: “Eloi, Eloi ¿Lama sabac-tani?” iki. (Ja iki: “Nokon Diossé, nokon Diossé ¿Jaweatiki min ea potabaina?”) iki iká.

³⁵ Jaskatai ninkatax, jain ikana jatí-ribibo neskákana iki: —Ninkákanwe, Elíassa kenai —iki.

³⁶ Jaskáketian ninkaxon, westíora jonin ishto kaxon, jiwishokotonin *esponja akátonin *vinagre tsaima-taanen Jesussen tsitsianan xanon ixon, ketaxnanax, neskata iki: —Oinnon

akanwe; ja korosenmea pakeira Elíasbira joái —iki.

³⁷ Ikaxbi Jesussen kikin koshin saí itaanen, moa maxkaa iki.

³⁸ Jaskáketian, Diossen xobo meran iká, jan nachitea chopa, bochikiax namani noshita iki.

³⁹ Jatian ja Jesús moa mawata ointaanen, ja bebon itina romanobaon *capitán, neskata iki: —Ikonra iká iki nato joni Diossen Bake —iki.

⁴⁰ Jatian ochóxonres oinni, jaweti ainboporibi jain ikana iki. Jato xarán ikana iki; María *Magdalena, jainoax, ja chiníshoko Jacobo betan Josekan tita María, jainoax Salomé.

⁴¹ Ja ainbobo ikana iki, Jesús Galileanko inontian jabé nikátiaibo, itan jabaon jawéki axonkatitaibo. Jainoax wetsa ainboporibi jain ikana iki, Jesús betan Jerusalénhain beabo.

Jesús miinkana

(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁴² Jatian moa yametaitian oinnax, bakish tantiti nete ikai kopí, jatikaxbi moa benxokáakanai iká iki.

⁴³ Jaskara iken, Arimateainoa José janeya joni joá iki, já ika iki joni koshibo betan iká koshiribi. Jaribi iká iki, Diossen ikinaton jati netenko iti shinannairibi ikax manata. Jakopí rakéyamai, Pilato ikain jikixon Jesussen yora yokata iki.

⁴⁴ Jatian moa mawata ninkatax ratéxon, ja *capitán Pilaton kenaa iki jawetianki mawáibata ixon yokánoxon.

⁴⁵ Ja kenamaa joxon, moa mawata yoiketian, ja Jesussen yora boti moa José yoiá iki.

⁴⁶ Jatianra Josekan *lino chopa maroxon ja Jesussen yora korosenmea pakeanan, jan rakawaa iki. Jaskáatanen boxon, shanka kiniakana meran niaa iki. Jainxonra westíora shanka anin ja kini xepoa iki.

⁴⁷ Jatian ja María *Magdalena betan Josekan tita Maríanin, jain akanaiibo oinbekona iki.

Jesús jiria yoikana

(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

16 ¹Jatian moa tantiti nete winota pekáora, ainbobaon ja Jesussen yora raskinoxon, ininti marokana iki, jan biabo iká iki, Magdalainoa María betan Jacobonin tita María itan Salomé.

²Jatian ja reken nete semana peokoo-tai yamékirishoko moa bari pikotaitian, jain Jesussen yora aibakana kininko boax nokókana iki.

³Kaai yoyo iibainkana iki: —¿Tsonpa-rimein, jan kini xepoa ani makan noa taranxonai? —iki.

⁴Jatian nokóxon oinkana, jan xepoi-bakana makan moa wetsaori rakata iká iki. Ja makanra iká iki kikin ani.

⁵Jaskara iketian, ja kini chicho jikixon oinkana iká iki, ja mekayao westfóra bakeranon joxoshaman tapó chopá sawéya yakata. Já oinnax ratékana iki.

⁶Jatian jan jato yoia iki: —Ratéya-makanwe, enra onanke, ja korosen aibakana Nazarethainoa Jesussen yora oinni mato bekana. Ikaxbira moa neno yamake; ¡Moara jirike! Oinkanwe jain aibakana.

⁷Moa botankanwe; boxon jaonmea onannaibo, itan Pedro yoitankanwe: ‘Mato kaamatianbironki, japari Galileanko kaai, jainoarongi maton ointi iki, ja mato yoiibata keskáakin’, akin atankanwe —akin.

⁸Jatianra, ja kini meranoax, ja ainbobo jokonbaini, kikinbiresi ratetax, saki iananbi bokana iki. Nokóxonbi tsoabi yoiamakana iki, rakékin.

Magdalainoa Maríaki Jesús pikota

(Jn. 20.11-18)

⁹Jatian moa jiria pekáora, ja reken semana nete yamékirishoko, Magdalainoa Maríakipari Jesús pikota

Jain Jesussen yora niakana kini xepoa makan werankana ainbobaon, oinna.

iki. Ja María iká iki, ja meranoa kanchis yoshin, Jesussen jokonhayantana.

¹⁰ Ja ainbaon kaxon, Jesús betan ipachoaibo onisi, winii ikanaibo jato keshana iki.

¹¹ Ikaxbi ja Jesús jiria, janbishaman oinxon, jato yoiabi, jabaon ikonhaaya-makana iki.

Jaonmea onanai rabéki Jesús pikota

(Lc. 24.13-35)

¹² Jatian jaskata pekáo, jaonmea onanai rabé, wainko kabékonaitian wetsakeskatibiribi, Jesús jatoki pikota iki.

¹³ Jatian jabaon kaxon ja jatíribibo jato yoiabi, ikonhayamaribikana iki.

Joi yoií bokanti jaonmea

onannaibo Jesussen yoia

(Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁴ Jatian jaskata pekáo, jawen chonka westíora jaonmea onannaibo pii ikanai-boki, pikóxon, jato Jesussen notsina iki, já jiria oinnabaon yoiabi, jaton keena keskáakinbores shinankin ikonhaya-makana iketian.

¹⁵ Jainxon jato yoia iki: —Jatíbiain botankanwe, boxon jatíbi jonibo ja jakon joi jato yoitankanwe.

¹⁶ Jatian jaweratoboki ikonhaax bauti-zameetai, jabora kishpinti iki. Ikaxbi jaweratobaonki ea ikonhaayamai, jabaonra masá tenenoxiki.

¹⁷ Jatian ja ea ikonhaax, eki koshia-baonra; nokon janenko, jonibo meranoa yoshinbo pikonoxikanai, bená joibaonra yoyo inoxikanai,

¹⁸ ronobora yatannoxikanai, mawáti rao xeaxbira ramíkantima iki. Jaskari-biakinra mekenman tii axonres ja isinaibo benxomanoxikanai —akin jato aká iki.

Naikan Jesús kaa

(Lc. 24.50-53)

¹⁹ Jato jaskaákinbo yoia pekáo, ja Ibo Jesús naikan keyatax, moa kaa iki. Kaax, Diossen mekayao yakata iki.

²⁰ Jatianra jaonmea onannaibo, jatíbiain Diossen joi yoií bokana iki, jatianra ja Ibon jato akinna iki, ja yoikanai joibo ikon onankanon ixon, ja oinxon onantibo jato amaxon.